13662

RUSKY

snadno a rychle

učí

Fr. Vymazal.

BRNO, 1892.

Nákladem knihkupectví J. Barviče.

Ruské psací písmo.

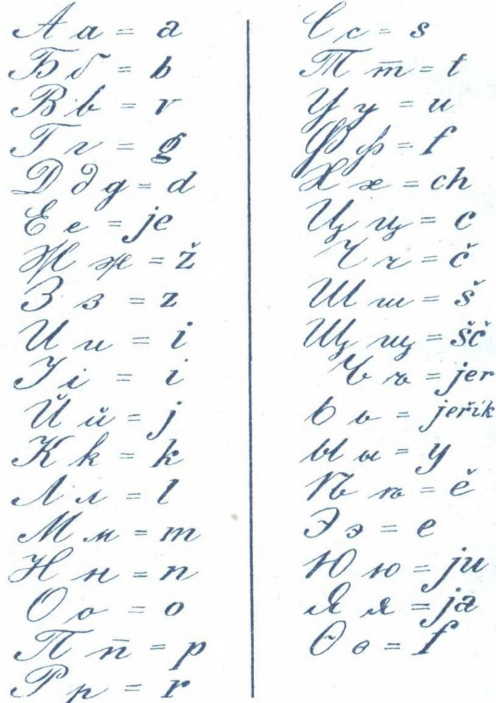

Францъ Новакъ.

RUSKY

snadno a rychle

učí

Fr. Vymazal.

BRNO 1892.

Nákladem knihkupectví J. Barviče.

Rusky čísti a psáti se naučíme asi za tři hodiny. Kdo zná řecké písmo, naučí se ruskému snad již za hodinu. Neboť ruské písmo je tak říkajíc polořecké a pololatinské.

Latinská jsou tři písmena: a, e, o.

Většina písmen je řecká, tak písmeno п, to jest p je napodobení velikého řeckého pí: *П*. Ruské písmeno д = d vzniklo z řeckého velikého *Δ* (delta).

Ostatní písmena byla zvláště vymyšlena, tak písmeno ш = š (tři kolmé přímky spojené dole čárkou).

Ruské psací písmo se málo liší od tištěného

My se učíme pro každou téměř hlásku čtyřem formám někdy dosti různým. Tak máme čtvero l: 1. malé tištěné l, 2. velké tištěné L, 3. malé psací *l* a 4. velké psací *L*. Toho Rus nemá.

Rus má jen jednu formu písmen, tedy na příklad jenom jedno l, totiž velké Л, malé л.

Obě psací l viz na tabulce ruského psacího písma přidané k tomuto spisku

Kterou formu mají ruská písmena? Patrně formu velkých písmen řecko-latinských.

Písmu tiskacímu i psacímu učíme se nejlépe zároveň. K tomu konci opišme několikrát násle-

dující krátká slova, napřed písmem tiskacím, potom psacím.

1. Papež se jmenuje rusky papa. Toto slovo se tiskne: папа, a píše

2. Slovo baba se tiskne: баба, píše

3. Dětské slovo vava tisknou Rusové: вава, a píšou

Nemaťme si písmena б = b a в = v.

4. Město Hág (Haag v Nizozemsku) jmenují Rusové Gaga. Tisk: Гага. Písmo:

Našeho písmena h ruština nemá; nahrazuje je svým g = r.

5. Číslovka dva je česká i ruská. Tisk: два. Písmo: anebo

Malé psací d se píše dvojím způsobem, buď jako naše d anebo jako naše g.

6. Slovo žaba se tiskne: жаба, píše:

Navykněme si psáti každé písmeno a pokud možná i slovo jedním tahem; nemalujme ruského písma. Také ž se dá snadno tak napsati.

7. Slovo zábava zní rusky zabava (s krátkým prvním a). Tisk: забава. Písmo:

8. Kůže je koža. Tisk: кожа. Písmo: кожа

9. Láva je slovo evropské. Německy, anglicky a rusky se jmenuje lava, francouzsky lave. Tiskne se: лава. Píše: лава

10. Slovo mama se tiskne: мама, píše: мама

Tu vidíme opět, že malé m má podobu velkého M.

11. Jméno Nana se tiskne: Нана, píše: Нана

12. Rám či rámec je rusky рама: рама — рама

13 Také massa je slovo evropské: масса — масса

14. Podobně taxa, rusky taksa. Tištěno: такса, psáno: такса

Ruské tištěné т je jako naše velké T. Psací т je však trojnohé: tři kolmé přímky spojené čárkou nahoře. Toto nepěkné trojnohé т udělal Petr Veliký z latinského (anebo řeckého) T tím, že obě krátká ramena tohoto T dolů prodloužil T.

15. Evropské slovo forma se tiskne: форма, píše: *форма*

Nemaťme si písmen ž = ж a f = ф.

Ruské ž má „ucha“ od sebe ven, f má „ucha“ do vnitř obrácena.

16. Slovu chrabro všichni rozumíme. Tiskne se: храбро, píše: *храбро*

17. Čaj písmem tiskacím: чаи, psacím: *чаи*

V tomto slově poznáváme dvě nová písmena: ч = č a и = i, vlastně й = j.

Můj je rusky мой = moj.

Tvůj je rusky твой = tvoj.

18. Carová či cařice je rusky carica. Tiskne se царица, píše *царица*

Ruské c se píše trochu nepohodlně.

Také v tomto slově máme měkké i = и. Nemaťme si ho s písmenem n = и.

Ruské n má příčku v o d o r o v n o u и.

Ruské i má příčku š i k m o u и.

19. Alexandr je také Saša: Саша — *Саша*

Nemaťme si ruského š a ruského t.

20. Štika je moravsky ščika, rusky ščuka. Tisk: щука, písmo: *щука*

šč má tedy jednoduchý znak: š s přivěšeným ocáskem jako u c.

21. Tomáš, staročesky Tóma, není rusky Toma, nýbrž Foma. Tiskne se: Ѳома, píše: Ѳома

Písmeno Ѳ = F je vlastně zbytečné, neboť se toto slovo může také psáti: Фома. Ostatně se vyskytuje jenom v několika jménech vzatých z řečtiny.

K lepšímu utvrzení se v těchto písmenech opišme ještě následující jména a slova:

ѳраво = bravo	Луиза = Luiza
Берлин = Berlin	Морава = Morava
Волга = Volga	Прага = Praga
Густав = Gustav	Рущук = Ruščuk
Дунаи = Dunaj	Синаи = Sinaj
Жижка = Žižka	Толстои = Tolstoj
Зола = Zola	Чех = Čech
Карл = Karl	Цицерон = Ciceron

Ale Rusové tisknou a píšou zřídka Берлин, Чех atd., nýbrž přidávají k takovým slovům ještě znak, nazvaný jer (ъ). Znak tento se nikdy nevyslovuje. Píšou tedy obyčejně tak: Берлинъ, Чехъ.

Jer (ъ) se přidává jenom ku slovům, která mají na konci souhlásku jako n, ch, k atd. Kdo se jmenuje Havlíček, bude se podpisovati rusky:

Гавличекъ = Gavliček.

Hanka se však podepíše bez jeru Ганка = Ganka.

Jer a jeřík.

Jer (ъ) je znak tvrdý, jeřík (ь) je znak měkký.

My měkčíme souhlásky kličkou nad písmenem: ň, ď, ť.

Ruština měkčí písmena jeříkem:

ň = нь
ď = дь
ť = ть atd.

Slovo dan (naše dán) má na konci tvrdou hlásku (tvrdé n), proto se k němu přidá tvrdý znak jer ъ: данъ.

Slovo daň má na konci měkkou hlásku ň, rusky нь; день = daň.

Slovo klad (poklad) má tvrdé d na konci, proto se píše s jerem: кладъ.

Klaď má měkkou koncovku ď = дь: кладь = klaď.

Slovo mat napíšeme матъ, mať (matka) bude мать.

Ruština rozeznává také tvrdé (polské) ł a měkké ль. Tvrdé ł znají také Hanáci (ve slově kolo); Čechové mu odvykali již za doby Husovy.

Slovo dał má na konci tvrdé (polské, hanácké) ł, proto píšeme: далъ.

Slovo dal má na konci měkké (české) l, proto píšeme: даль (dálka).

Podobně rozeznáváme slova: столъ = stoł (stůl) a столь = stol (tolik).

Kdo chce slušně rusky mluviti, musí přivyknouti tvrdému ł Nejlépe učiní, když si dá těžší ruská slova od rodilého Rusa tak dlouho předříkávati, až ho snadno napodobí. Zatím může čísti slova dał, stoł jako dau, stou, jak vyslovují v některých krajinách na Moravě.

Kdo se jmenuje Kolář, podepíše se Коларь (Rus to čte asi Kołarj); Kovář bude Коварь, Křižík buď Крижикъ anebo Кржижикъ = Kržižik.

Uvnitř slov se znamenají jenom měkké hlásky, nikdy tvrdé.

Osud je suďba = судьба, volno (má měkké l) вольно; za naše toliko má Rus tolko — только. (L stojící tu před měkkým i — li — musí býti také měkké.)

Můžeme říci, že jeřík povstal z měkkého i: za naše znáti má ruština знать = знать, za naše dáti má дать = dať a tak u všech podobných slov (sloves).

Hůl je rusky pałka (srovnej naše palice); to se píše bez jeru: палка; vlk je vołk = волкъ.

Tvrdé a měkké slabiky.

Poznali jsme právě tvrdé i měkké koncovky slov: данъ — дань atd.

Nyní poznáme tvrdé a měkké slabiky.

Tvrdé jsou slabiky: na ne ny no nu.

Měkké jsou slabiky: ňa ňe ňi ňo ňu.

Poznámka. Místo ňe a ňi zvykli jsme psáti ně a ni. Toto psaní zavedl Beneš Optát r. 1533.

Tedy pět slabik tvrdých a pět měkkých.

Tvrdé píšeme: на ѣ ны но ну.

Tu máme nová dvě písmena: tvrdé (obrácené) э = e a tvrdé (široké) ы = y.

Tvrdé э se píše téměř jenom v cizích slovech jako: эхо = echo, Эмма = Emma, Эрбенъ = Erben. Kdybychom napsali exo, Емма, Ербенъ, četl by to každý Rus jecho, Jemma, Jerben, jak se hned poučíme.

Tvrdé ы = y je nám nejtěžší hláska. Slabiky ды = dy, ны = ny, ты = ty znějí asi jako naše; ale docela jinak zní ы v slabikách бы = by, вы = vy, пы = py, мы = my, лы = ły.

Kdo můžeš, dej si předříkávati tato slova: былъ = był, быкъ = byk (vůl), вы = vy, пыль = pyl (prach; na konci měkké l), мы = my, лыко = łyko.

Kdo nemáš příležitosti seznámiti se s Rusem anebo Polákem, vyslovuj slovo był takto: buł, to jest, nastroj ústa na u, ale vyslov rychle i.

Z toho vysvítá: Před tvrdými samohláskami (před a o y u) stojí vždy tvrdá souhláska, na př. tvrdé ł. Slabiky ла ло лы лу jsou tvrdé a čtou se ła ło ły łu.

Měkké slabiky: ня не ни нё ню

ňa ňe ňi ňo ňu.

Písmeno я = ja se píše na dva takty. Udělá se oblouk ale zdola vzhůru (první takt); k tomu se přidá zvenku nožka (druhý takt): , lépe .

Slovo jama píšeme яма, Jaroslav Ярославъ, jasno = ясно.

Strýc je rusky ďaďa = дядя, chůva je ňaňa = няня, táta je ťaťa = тятя, maso mjaso = мясо.

Slabiky де не те ле znějí měkce: dě ně tě le Příklady.

Den se jmenuje děň = день, peníze jsou děňgi = деньги (po g, tedy také po příbuzném mu k a ch se píše měkké i), nésti je něsti = нести, teplo je těplota = теплота.

Kde má čeština tvrdé slabiky de ne te, tam má ruština měkké dě ně tě.

Za naše ě píše Rus skoro vždy ѣ. Toto písmeno se jmenuje starožitným jménem j a ť. Poněvadž zní je (ě), mělo by raději slouti j e ť.

Za naše děd píše Rus дѣдъ = děd, za naše tělo má тѣло = tělo, za naše němec нѣмецъ, naše dílo (práce, staročesky djélo) je дѣло = dělo, naše místo мѣсто = město.

Třetí měkká slabika je ни = ni (ňi): нива = niva (role), дитя = diťa (dítě), дѣти = děti, липа = lipa.

Nález je priisk (srovnej zisk) a mělo by se psáti при-искъ. Dvě dvounohá и vedle sebe se zdála nezřetelná, proto se píše приискъ. Před и se píše i (i s tečkou). Z téže příčiny se píše i také před ій (j): Ній = Pij (jméno Pius). A když před и, tedy také před ostatními samohláskami; před a: піано = piano, před e: піеса = pijesa (francouzsky pièce), před o: піонеръ = pionéř atd.

Nezapomínejme, že ruské e je měkké, to jest, že zní jako je. Proto vyslovíme slovo если jako jesli, ему jako jemu, Европа jako Jevropa, евреи jako jevrej (hebrej). Proto také nesmíme psáti exo (jecho), nýbrž эхо, chceme-li, aby se řeklo echo.

Jak se podepíše Adolf Stránský? Tak: Адольфъ Странскій. Písmeno l ve slově Adolf je měkké, německé, proto píšeme ль. Po к (g, ch) se píše měkké i (buď и anebo i); ale před ій toliko tečkované i: кій = kij.

Máme tedy tři e: jedno tvrdé (э) a dvě měkká (e, ѣ).

Podobně tři i: jedno tvrdé (ы) a dvě měkká (и, i).

Čtvrtá měkká slabika je нё = ňo. Písmeno e s dvěma tečkami se čte jo, o. Ježek, jež je rusky jož a píše se ёжъ, jedle je jołka = ёлка, ještě ещё = ješčo, čert čort = чёртъ. Místo toho častěji píšou чортъ.

Major se píše buď маіоръ anebo маїоръ.

Josef, rusky Iosif, se však nesmí jinak psáti než Іосифъ.

Jak napíšeme jména Jiskra, Jindra, Jireček a podobná?

Jiskra se jmenuje искра (za naše ji má tu Rus и). Za Jindra říkáme sami někdy indra; proto budeme psáti: Индра, Иречекъ.

Poslední měkká slabika je ню = ňu. Písmeno ю = ju: Юнгманнъ = Jungmann, юноша = junoša (mládenec).

Šňupati je ňuchať = нюхать; slovo ťuleň jsme vzali z ruštiny: тюлень, milo je ljubo (lubo) любо.

Německé ü a francouzské u opisuje Rus svým ю = ju: Müller = Мюллеръ, Dumas = Дюма.

Cizí slova se píšou tak, jak se vyslovují.

Suma: Před měkkými samohláskami (před я е и ё ю) stojí vždy měkká souhláska, na př. měkké l, měkké ň.

Slabiky ля ле лѣ ли лё лю jsou měkké a čtou se: la le li lo lu.

Podobně čteme slabiky ня не нѣ ни нё ню měkce jako ňa ňe ňi ňo ňu.

Přízvuk měnívá výslovnost.

Ruština nemá dlouhých slabik. Za naše stádo, sláva říká se tu stado = стадо, slava = слава.

Čeština má přízvuk na první slabice, ruština na kterékoli slabice, často také na poslední. Slovo ruka má přízvuk na slabice ka. My znamenáme ruský přízvuk (ne délku) čárkou: рука́; také hlava golova má přízvuk na poslední slabice: голова́.

Přízvuk někdy mění své místo. Tak má forma ruku, hlavu přízvuk na první slabice: ру́ку, го́лову. Evropské či raději všesvětové přísloví ruka ruku myje zní rusky:

рука́ ру́ку мо́етъ (mójet).

Přízvuk měnívá výslovnost:

1. Naše půjdu domů je rusky: пойду́ домо́й = pojdú domój. Slabika poj a do je bezpřízvučná.

Tyto slabiky se čtou téměř jako paj, da (místo o — a): pajdú damój.

Ale zpočátku je lépe vyslovovati každé o jako o.

2. Slovo языкъ = jazýk má slabiku ja bezpřízvučnou. Bezpřízvučné ja se čte je, tedy jezýk. Ja je měkká slabika: proto platí pravidlo naše také o jiných měkkých slabikách jako jsou ča, ša atd.: часы = česý (hodiny), лошадь = łóšeď (kůň, maďarsky ló).

Ruské abecedě (azbuce) se zatím učiti netřeba. Abecedu musí znáti ten, kdo chce hledati pohodlně slova ve slovníku. Abecední pořádek písmen vidíme na naší tabulce psacího písma.

Úloha 1.

Co následuje, čtěte tak dlouho nahlas, až umíte dobře nazpaměť. Kdo můžeš, dej si ruská slova předříkávati od Rusa a vynasnažuj se ho napodobiti. Také nebude na škodu ruská slova jednou dvakrát opsati.

První naše úloha nás zavede hned do Ruska, do města Derptu (Dorpatu). Laskavostí tamního professora universitního pana Baudouina de Courtenay opatřil jsem si před nedávnem sbírku nápisů z Derptských ulic. Tu následují některé z nich.

Прода́жа ча́ю, са́хару и ко́фе.	Prodej čaje, cukru a kávy.
Торго́вый домъ.	Tržební (obchodní) dům.
Прода́жа сельде́й (selděj) и соли.	Prodej slanečků a soli.
Суко́нная фа́брика.	Továrna na sukno.
Желѣ́зная ла́вка.	Obchod železem.
Мясна́я ла́вка.	Masný krám.
Зубно́й врачъ.	Zubní lékař.
Парикма́херъ.	Kadeřník.
Кни́жный магази́нъ.	Knihkupectví.
Гости́ница.	Hostinec.

Úloha 2.

Jak se má Čech učiti ruštině, aby se naučil co nejvíce? Na tuto otázku dávají dvojí odpověd. Jedni radí dáti se hned do čtení ruských knih. Čtenář si má tedy sám ze čteného sestaviti jakousi gramatiku. Toho dovede jenom člověk gramaticky důkladně vzdělaný. A těch není mnoho.

Jiní napsali soustavné mluvnice jako prof. Šercl. Studovati takovou knihu je věc strašně suchopárná a výsledek nestojí za řeč. Kdo probral takovou knihu, neďovede potom třeba ani říci rusky: Co byste rád?

Má rada a metoda je jiná. Zeptám se žáka: Kolik chcete rusky uměti? Žák: Abych se trochu domluvil s Rusem. Já: Čeho je k tomu potřeba? Žák: Několik set krátkých vět jako dobrý den, co to stojí, kdy se opět uvidíme, na shledanou atd. a k tomu nějaký tisíc slov, jakých člověk nejvíce potřebuje jako sůl, chléb, sirky, tužka atd. Já: Dobře máte.

Tak se budeme učiti také my: Praktické krátké věty, potřebná slova a něco málo gramatiky — to bude další obsah této knížky.

Кто (kto, chto) э́то?	Kdo je to?
Это я.	Já jsem to.
Что (čto, što) э́то?	Co je to?
Это письмо́ (pismó).	To je list.
Это вы?	Jste to vy?
Да, э́то я.	Ano, já jsem to.

Гдѣ вы?	Kde jste?
Я здѣсь.	Zde jsem.
Почему́ вы здѣсь?	Proč jste zde?
Куда́ вы?	Kam chcete?
Не зна́ю.	Nevím.
Гдѣ воксáлъ?	Kde je tu nádraží?
Господи́нъ Н. до́ма?	Je pan N. doma?
Вотъ онъ.	Tu je (on).
Вотъ письмо́.	Tu je list (psaní).
Вотъ хорошо́!	To je dobře!

Z těchto příkladů se učíme všeličemu. Slova jest (je), jste, jsem Rus vynechává Já jsem to se řekne э́то я = to já.

Slůvko вотъ (vot) se jmenuje: tu je, tuhle.

Úloha 3.

Это пра́вда?	Je to pravda?
Да, э́то правда.	Ano, je to pravda.
Нѣтъ, это не пра́вда.	Ne, to není pravda.
Госпожа́ до́ма?	Je paní doma?
Ба́ринъ до́ма?	Je milostpán doma?
До́ма ли господа́?	Je panstvo doma?
Давно́ ли онъ здѣсь?	Je tu dávno?
Ба́тюшка здоро́въ?	Je pan otec zdráv?
Ма́тушка здоро́ва?	Je paní matka zdráva?
Гдѣ онъ тепе́рь?	Kde je nyní?
Гдѣ вы́ходъ?	Kde je východ?
Зачѣмъ онъ здѣсь?	Proč je tu?
Ско́лько э́то?	Kolik je to?

Что э́то за человѣ́къ? Co je to za člověka?
Что э́то за шумъ? Co je to za hluk?

Proč se jmenuje почему́ anebo зачѣ́мъ (začěm)? Господи́нъ (čti hospodin) je pán, господа́ (hospodá) pánové, panstvo.

Úloha 4.

Гото́въ ли ты?	Jsi hotov?
Я гото́въ.	Jsem hotov.
Мы гото́вы.	Jsme hotovi.
Вы уже́ гото́вы?	Vy jste už hotov?
Я солда́тъ.	Já jsem voják.
Я не купе́цъ.	Já nejsem kupec.
Я о́чень радъ.	Jsem velmi rád.
Что я до́лженъ?	Co jsem dlužen?
Я винова́тъ!	Jsem vinen (pardon)!
Мы квиты.	Jsme kvit (vyrovnáni).
Я до́лженъ домо́й.	Musím domů.
Вы о́чень любе́зны.	Jste velmi laskav.
Не больны́ ли вы?	Nejste nemocen?
Нѣтъ, я не бо́ленъ.	Ne, nejsem nemocen.

Všimněme si těchto zvláštností ruštiny.

My píšeme v množném čísle: oni jsou hotovi, když je řeč o mužích, a ony jsou hotovy, když se mluví o ženských osobách. Toho rozdílu Rus nemá. Říká vždy jenom гото́вы (s tvrdým y na konci). Proto se také říká: мы квиты (ne snad kviti).

Za naše zdvořilé: Jste hotov? říká Rus: Вы гото́вы? anebo: гото́вы ли вы?

Úloha 5.

My měníme některá slova v množném čísle jako: vlk vlci (k se proměnilo v c), voják vojáci, hoch hoši atd.

Ruština nemění koncovek, říká tedy волкъ (vlk) во́лки (vlci), врагъ (nepřítel) враги́ (nepřátelé), волъ (býk) волы́ (býci), солдатъ (voják) солда́ты vojáci atd.

Po k g ch se píše měkké i, jak už víme tedy во́лки, враги́.

Jenom když má slovo měkkou koncovku jako jeřík (ь) anebo ии = j, dostane měkké i: царь (car či carj) цари́ (caři, carové), геро́и (hrdina) geróji (hrdinové), psáno však геро́и (и = ji), врачъ (lékař) враче́й (lékaři) atd.

My jsme hladni jako vlci přeložíme: мы голодны́ как во́лки = my gołodný kak voĺki. Pozor na přízvuk!

Vojáci jsou zdrávi солда́ты здоро́вы = soldáty zdoróvy.

э́тотъ tento э́та э́то má э́ти tito, tyto
мой můj, моя́, моё má мои́ moji, moje
твой tvůj, твоя́, твоё má твои́ tvoji, tvoje
нашъ, на́ша, на́ше má на́ши naši, naše
вашъ, ва́ша, ва́ше má ва́ши vaši, vaše
чей čí, чья, чьё má чьи čí.

Výslovnost: моё se čte mojó, твоё tvojó, чьё čjo.

Это моё.	To je mé.
Это моё дѣ́ло.	To je má věc.
Это ва́ше дѣ́ло.	To je vaše věc.
Это не ва́ше дѣ́ло.	To není vaše věc.
Это моя́ та́йна.	To je mé tajemství.
Гдѣ ва́ша кварти́ра?	Kde je váš byt?
Какъ ва́ше и́мя?	Jak je Vaše jméno?
Моё и́мя Барвичъ.	Mé jméno je B.
Какъ ва́ше здоро́вье?	Jak se máte?
Чей э́тотъ домъ?	Čí je tento dům?
Чья э́та трость?	Čí je tato hůl?
Чьё э́то вино́?	Čí je toto víno?

Úloha 6.

Dobrý dobrá dobré je до́брый до́брая до́брое.

Po к г х se píše měkké i:

кре́пкій (silný), кре́пкая, кре́пкое.

Také po ч ж ш následuje měkké i podle pravidla: po měkké souhlásce měkká samohláska.

хоро́шій (dobrý), хоро́шая, хоро́шее,

здѣ́шній (zdejší), здѣ́шняя, здѣ́шнее.

Někdy je přízvuk na koncovce:

больно́й (nemocný), больна́я, больно́е,

большо́й (veliký), больша́я, большо́е.

V množném čísle máme tři východy: dobří (muži), dobré (ženy), dobrá (zvířata). Ruština má v množném čísle jeden východ, totiž dóbryje, tedy:

dóbryje ludi dobří lidé
dóbryje knigi dobré knihy
dóbryje dělá dobré skutky.

Toliko v písmě je maličký rozdíl: mužský rod se píše: до́брые лю́ди;

ženský a střední rod se píše:

до́брыя кни́ги dobré knihy
до́брыя дѣла́ dobré skutky.

Slovo ruský se píše s dvojím ss: ру́сскій (čte se obyčejně rúskoj) a znamená také Rus. Ру́сская je ruská a Ruska zároveň.

Большо́й го́родъ.	Veliké město.
Этотъ го́родъ вели́къ.	Toto město je veliké.
Мои́ портно́й.	Můj krejčí.
На́ши портны́е.	Naši krejčí.
Кото́рый часъ?	Která hodina? Kolik je hodin?
Кто вы тако́й?	Kdo jste?
Кто онъ тако́й?	Kdo je on?
Кто она́ така́я?	Kdo je ona?
Что э́то тако́е?	Co je to?
Что тако́е во́здухъ?	Co je vzduch?
Это ру́сскіе солда́ты.	To jsou ruští vojáci.
Онъ приро́дный ру́сскій.	On je rodilý Rus.
Она́ приро́дная ру́сская.	Ona je rodilá Ruska.
Вы здѣшній (здѣшніе)?	Jste zdejší?
Я здѣсь незнако́мъ.	Jsem zde cizí (neznámý).

Úloha 7.

Mám se jmenuje я имѣю (staročesky jměju) anebo у меня́ (есть) = u meňá (jesť), u mne jest.

Máš se řekne имѣешь (iměješ, na konci ještě ъ) anebo у тебя́ (есть) = u tě́bjá (jesť).

Má je онъ имѣетъ (imějet, na konci ъ) anebo у него́ (есть) čti: u něvó (jesť).

Ona má oná имѣетъ anebo у неё (есть) čti u nějó (jesť).

Máme мы имѣемъ anebo у насъ есть.

Máte вы имѣете (imějetě) anebo у васъ есть.

Mají oní имѣютъ (imějut, ъ na konci) anebo у нихъ есть.

Nemám у меня́ нѣтъ (dénegъ peněz).

Nemáš у тебя́ нѣтъ atd.

Slůvko есть = jesť se spojuje také s množným číslem:

Máte hodinky? Есть ли у васъ часы́?

Máš peníze? Есть ли у тебя́ де́ньги?

Má jmění? Есть у него́ (něvó) состоя́ніе?

Máme veliký dům. У насъ большо́й домъ.

Mám k vám prosbu. У меня́ до васъ про́сьба.

Nemáš peníze? Нѣтъ ли у тебя́ де́негъ?

Mám rýmu. У меня́ на́сморкъ.

Nemám rýmu. У меня́ нѣтъ на́сморка.

Mám čest. Имѣю честь.

Nemáš práva. Ты не имѣешь пра́ва.

Měl štěstí. Онъ имѣлъ сча́стье (ščástě).

Úloha 8.

Já jsem byl, byla se řekne toliko: я былъ = былъ a я была́ = bylá.

My jsme byli (muži) a my jsme były (ženy) se řekne v ruštině jednak: мы бы́ли (s měkkým i).

Měl jsem y меня́ былъ, была́, бы́ло, бы́ли.

Nebyl jsem je я не́ былъ (přízvuk), ale я не была́.

Nebyli jsme мы не́ были.

Гдѣ ты былъ?	Kdes byl?
Гдѣ вы бы́ли?	Kde jste byl?
Бы́ли ли вы уже́ тамъ?	Byl jste tam už?
У тебя́ была́ соба́ка.	Tys měl psa.
У меня́ былъ домъ.	Měl jsem dům.
Когда́ (kohdá) э́то бы́ло?	Kdy to bylo?
Докторъ былъ у нея́ (nějó).	Doktor byl u ní.
Бы́ли вы въ Берли́нѣ?	Byl jste v Berlíně?

Úloha 9.

Říkáme nesu, píšu, ale dělám, chválím, mám. Ve staré češtině měla všecka taková slova (vyjma jsem, dám, jím) na konci u: nesu, píšu, dělaju, chválu, jměju atd.

Také ruština tu má všude u (vyjma дамъ): несу́, пишу́, де́лаю, хвалю́, име́ю.

Druhá osoba má na konci ь: несёшь (nějoš), пи́шешь, де́лаешь (dělaješ), хва́лишь, име́ешь.

Třetí osoba (jednotná i množná) má na konci tvrdé т: несётъ (nějót), пи́шетъ, де́лаетъ, хва́литъ, име́етъ.

První osoba množná (my) má na konci m: несёмъ (nĕsjóm = nesem), пи́шемъ, дѣ́лаемъ, хва́лимъ, имѣ́емъ.

Druhá osoba množná jako v češtině: несёте (nĕsjótě = nesete), пи́шете (pišetě), дѣ́лаете (dělajetě), хва́лите, имѣ́ете.

Třetí osoba množná má na konci tvrdé t: несу́тъ nesou, пи́шутъ píšou, дѣ́лаютъ dělají, хва́лятъ, имѣ́ютъ.

Tato úloha nám dává zvláštní příležitost pocvičiti se v ruském psaní. Napíšeme totiž tři osoby jednotné i množné k několika slovesům.

дѣ́лать (dělať) má дѣ́лаю, дѣ́лаешь (jeř.), дѣ́лаетъ (tvrdé t), дѣ́лаемъ, дѣ́лаете, дѣ́лаютъ (zase tvrdé t).

знать znáti, вѣ́дѣти: зна́ю зна́ешь зна́етъ, зна́емъ зна́ете зна́ютъ.

ду́мать mysliti: ду́маю ду́маешь ду́маетъ, ду́маемъ ду́маете ду́маютъ.

говорю́ mluvím, говори́шь говори́тъ, говори́мъ говори́те говоря́тъ.

иду́ (jdu) идёшь (iďóš) идётъ (iďót), идёмъ (iďóm) идёте (iďótě) иду́тъ.

бу́ду бу́дешь (búdeš) бу́детъ (búdet), бу́демъ бу́дете (búdětě) бу́дутъ

ви́дѣть má ви́жу (staročesky vizu, nyní vidím), ви́дишь ви́дитъ, ви́димъ ви́дите ви́дятъ.

К ви́дишь náleží ви́дятъ (oni vidí), ku хва́лишь patří хва́лятъ (oni chválí), ku говори́шь hledí говоря́тъ (oni mluví).

К дѣ́лаю дѣ́лаешь patří дѣ́лаютъ atd.

Что дѣлаешь?	Co děláš?
Что дѣлаете?	Co děláte?
Что бу́дешь за́втра дѣлать?	Co budeš zítra dělat?
Когда́ бу́дешь до́ма?	Kdy budeš doma?
Куда́ идёшь?	Kam jdeš?
Куда́ идёте?	Kam jdete?
Говори́те ли вы по ру́сски?	Mluvíte rusky?
Почему́ не говори́те?	Proč nemluvíte?
Уви́димъ, что бу́детъ.	Uvidíme, co bude.

Úloha 10.

Učiti se je учи́ться čti učiťsa, vlastně učitsa, učím se учу́сь = učús.

Po š (učiš) následuje plné ся = sa.

Po u (uču) následuje skrácené сь.

я учу́сь učím se
ты у́чишься učíš se
онъ у́чится učí se
мы у́чимся učíme se
вы у́читесь učíte se
они́ у́чатся oni se učí

ся se píše se slovesem dohromady. Jeřík druhé osoby jednotné (у́чишь-ся) se nevypouští. Jer třetí osoby se vynechává: учит-ся, у́чат-ся.

Podobně můžeme skloňovati sloveso купаюсь koupu se, купа́ешься, купа́ется, купа́емся, купа́етесь, купа́ются.

Učil jsem se překládáme opět bez jsem: я учи́лся, ты учи́лся, онъ учи́лся, мы учи́лись, вы учи́лись, они́ учи́лись.

Myju se je мо́юсь, мо́ешься, мо́ется, мо́емся, мо́етесь, мо́ются.

Мнѣ хо́чется спать.	Chce se mně spát.
Ка́жется дождь бу́детъ.	Zdá se, že bude pršet.
Я оста́лся до́ма.	Zůstal jsem doma.
Часы́ останови́лись.	Hodiny se zastavily.
Что сдѣ́лалось?	Co se stalo?
Здѣсь отдаётся кварти́ра.	Zde se pronajme byt.

Pronajmouti je отда́ть, отдава́ть anebo zřetelněji отда́ть въ наёмъ (najóm). Pronajímám je отдаю́, отдаёшь, отдаётъ atd. Jiný nápis z ulic Derptských zní: отдаётся (ot-dajótsa) кварти́ра въ наёмъ doslova: Dává se byt v nájem.

Úloha 11.

Jdi je rusky иди́, jděte иди́те (iditě).
Přijď je приди́, přijďte приди́те.
Pověz je скажи́, povězte скажи́те.
Buď je будь, buďte будьте (buďtě).
Posaď se je сади́сь, posaďte se сади́тесь.
Vezmi je возьми́, vezměte возьми́те.
Zavolej ho позови́ его́, позови́те его́ (jevó).
Počkej tu подожди́ здѣсь, подожди́те.
Měj strpení (počkej) погоди́, погоди́те.
S Bohem прощай, прощайте.

Dobrý den здра́вствуй, здра́вствуйте.

Здра́вствуй (čte se pohodlně zdrástvuj) znamená vlastně buď zdráv a здра́вствуйте (zdrástvujtě) buďte zdráv.

Проща́ться a проста́ться je vzíti odpuštění, loučiti se. Proto Проща́й, прости́ buď s bohem! měj se dobře! Проща́йте, прости́те buďte s bohem! mějte se dobře!

Приди́те ко мнѣ за́втра.	Přijďte ke mně zítra.
Пойдёмъ (pojďóm).	Pojďme.
Пойдёмте (pojďómtě).	Pojďmež.
Принеси́ воды́.	Přines vody.
Молчи́те, я не васъ спроси́лъ.	Mlčte, vás jsem se neptal.
Не бось (ně bos).	Neboj se.
Небо́йтесь.	Nebojte se.
Посѣти́те[1]) меня́.	Navštivte mě.
Скажи́ ему́, чтобъ (štob) ушёлъ (ušoł).	Řekni mu, aby odešel.
Вы́пейте.	Vypijte.
Извини́те.	Mějte mě omluvena.
Прошу́, сади́тесь.	Prosím, posaďte se.

Úloha 12.

My máme byl bych, byl bys, byl by, byli bychom byli byste, byli by; místo všech těchto bychů má Rus jediné by, ba vystačí i pouhým b.

[1]) Slovo posětiti má jenom ruština a stará slovenština (jazyk cyrillo-methodějský).

Ona slova překládá totiž tak: я бы́лъ бы, ты бы́лъ бы, онъ бы́лъ бы, мы бы́ли бы, вы бы́ли бы, они́ бы́ли бы.

Kdybych věděl éсли бы я зналъ anebo: éслибъ (pouhé b) я зналъ. Pokračujte: éслибъ ты зналъ, éслибъ онъ зналъ, éслибъ мы зна́ли, éслибъ вы зна́ли, éслибъ они́ зна́ли.

Kdybych je také когда́ бы anebo zkráceně кабы́; kdybych věděл кабы́ я зналъ, кабы́ ты зналъ atd. Pokračujte sami.

Если бы́ я зналъ znamená dvoje: kdybych věděl (nyní) a: kdybych byl věděл (tenkrát).

Rekněte mu, aby přišel, můžeme přeložiti buď doslova: скажи́те ему́, что́бъ (štob) пришёлъ (prišoł) anebo: скажи́те ему́, что́бъ придти́ („aby přijíti“).

Úloha 13.

Od viděť jsme utvořili vižu (místo vidju).

Co utvoříme od platiť za naše platím?

Přemýšlejme trochu: viděť — vidju — vizu — vižu; dobrá; platíť — platju — co nyní? plazu, to nejde; placen — placu — плачу́ плачу́. Dobře. Ale dále bude: plátiš, plátit.

Nyní trefíme mnoho sloves sami od sebe:
Seděti сидѣть sidju си́жу, си́дишь atd.
Choditi ходи́ть chodju хожу́, хо́дишь atd.
Žertovati шути́ть šutju шучу́, шу́тишь atd.

Chtíti хотѣть chotju хочу́, хоти́мъ (chceme), хоти́те (chcete), хотя́тъ (chtí, chtějí); ostatní dva tvary jako v češtině: хо́чешь (chceš), хо́четъ (chce).

Prositi проси́ть dá prosju прошу́, про́сишь.

Koupiti купи́ть kupju? správně куплю́, ку́пишь.

Trpěti терпѣть těrpju? správně терплю́, те́рпишь.

Spáti спать spju? správně сплю (splu), спишь.

Po hlásce p se tu vkládá hláska l: kup-lju, terp-lju, sp lju. Podobně se říká земля́ místo zemja země.

Běžím je бѣгу́, oni бѣжи́т, běž бѣги́, běžte бѣги́те. Ostatní jako naše: бѣжи́шь.

Píti пить má пью (pju) пьёшь (pjoš) atd.

Pěti пѣть má пою́ пою, поёшь (pojóš).

Ви́дишь ты его́ (jevó)?	Vidíš ho?
Не ви́жу ничего́ (ničevó).	Nevidím nic.
Чего́ (čevó) хоти́те?	Co chcete?
Мнѣ хо́чется домо́й.	Chce se mi domů.
Я э́того (étovo) не терплю́.	Já toho netrpím.
Прошу́ сади́ться.	Prosím, posaďte se.
Я заплачу́ по́зже.	Zaplatím později.
Куда́ бѣжи́те?	Kam běžíte?
Я бѣгу́ домо́й.	Běžím domů.
Солове́й поётъ.	Slavík zpívá.

Úloha 14.

Nic není snadnějšího nad ruskou deklinaci. Vokativu (pane! slečno!) ruština už nemá.

Pane doktore přeložíme tedy: господи́нъ (čti hospodín) до́кторъ!

Ostatně se Rusové mezi sebou tak netitulují; místo toho jmenuje se jméno křestné a jméno otecké. Já se jmenuju Францъ; otci mému bylo Jakub rusky Яковъ. Proto by mě Rusové neoslovovali pane tak a tak, nýbrž Францъ Яко́влевичъ.

Slova na a jako ры́ба = rýba, вода́ = vodá, гора́ = gora atd. skloňují se jako naše, asi s jednou maličkou odchylkou; rybou je ры́бою = rýboju anebo kratčeji ры́бой = rýboj.

Víme co jsou tvrdé a co měkké slabiky; tvrdé jsou na, ra, ka atd., měkké ňa, ča, ja a podobné.

Také ze slov na a je jedna řada tvrdá, druhá řada měkká. Do tvrdé řady náleží ры́ба, гора́, коза́, рука́ a mnoho jiných. Do měkké řady patří: змѣя́ = zmejá (had, srovnej naše zmije), Россія, кры́ша (střecha), ба́ня (parní lázeň), ку́хня (kuchyň) atd.

Tato tvrdost a měkkost se táhne celou deklinací. Vezměme si za vzorce slovo tvrdé гора́ a měkké пу́ля (púlja, kulka do ručnice).

1. pád гора́ — пу́ля
2. pád горы́ — пу́ли
3. pád горѣ́ — пу́лѣ
4. pád го́ру — пу́лю
6. pád горѣ́ — пу́лѣ
7. pád горо́ю, -ро́й — пу́лею, -лей.

V druhém pádu máme na konci u tvrdých tvrdé y: горы́ hory, u měkkých měkké i: пу́ли.

Ve čtvrtém pádu mají tvrdá koncovku tvrdou u: го́ру, měkká měkkou ju: пу́лю (kulku).

V sedmém pádu mají tvrdá koncovku oju anebo oj: горо́ю, горо́й; měkká koncovku jeju, jej: пу́лею, пу́лей (kulkou).

V Rusku se řekne: въ Россіи = v Rosíji, v Rakousku въ Австріи = v Avstriji.

Všimněme si také přízvuku: гора́, ale го́ру; podobně: вода́ — во́ду, голова́ — го́лову, нога́ — но́гу.

Množné číslo tvrdých neliší se od našeho ničím (leda přízvukem):

1. pád го́ры — пу́ли
2. pád горъ — пу́ль
3. pád гора́мъ — пу́лямъ
4. pád го́ры — пу́ли
6. pád гора́хъ — пу́ляхъ
7. pád гора́ми — пу́лями.

Druhý pád má na konci tvrdý znak (горъ) u tvrdých, měkký znak (пуль) u měkkých.

Třetí pád má koncovky -am a -jam, 6. -ach a -jach, 7. -ami a -jami.

Kdyby nebylo toho prožluklého přízvuku, bylo by ostatní hračkou. Slovo пу́ля se drží svého přízvuku, ale гора́ má jednou горы́ (u hory), jindy го́ры (ty hory) atd. Podobně jiná slova: жена́ má жёны anebo жоны (ty ženy), жонъ, жо́намъ atd.

Вы бы́ли уже́ въ Россіи?	Byl jste už v Rusku?
Нѣтъ, не́ былъ.	Ne, nebyl jsem.
Пойдёмъ въ дере́вню.	Pojďme na venek (do vsi).
Да́йте мнѣ воды́.	Dejte mně vody.
Письмо́ въ кни́гѣ.	List je v knize.
Я пое́ду во Фра́нцію.	Pojedu do Francie.
Нача́льникъ ста́нціи.	Představený stanice.
Ме́лкія де́ньги.	Drobné peníze.

Úloha 15.

Mužská jména mívají na konci buď jer anebo jeřík, někdy ій = j: домъ, царь, герóій (hrdina).

Také tu mají tvrdá jména tvrdé východy, měkká měkké, na př. до́ма (toho domu) a царя́ (carjá).

Třetí pád má u (ju) na konci (žádné ovi jako pánovi): я далъ э́то мужику́ dal jsem to sedlákovi.

O čtvrtém pádu netřeba mluviti: я ви́дѣлъ царя́ (jako druhý).

Šestý pád má na konci ѣ (na stromě, v Přerově): въ Берли́нѣ, въ карма́нѣ (v kapse), о царѣ.

Sedmý pád má koncovku -ом (tvrdou), -јем (měkkou): до́момъ — царёмъ (carjóm); я шёлъ (šoł) ле́сомъ (lesom).

У меня́ нѣтъ биле́та.	Nemám lístku (jízdního)
Планъ го́рода Брюнна.	Plán města Brna.
Далеко́ до воксала?	Je daleko k nádraží?
По́слѣ обѣда.	Po obědě.
Онъ сынъ купца́.	On je syn kupce.

Придй вéчеромъ.	Přijď večer.
Въ мáѣ мѣсяцѣ (měsecě).	V měsíci máji.
Сигнáлъ къ отхóду.	Znamení k odjezdu.
Что въ чемодáнѣ?	Co je v kufru?
Чай съ рóмомъ.	Čaj s rumem.
На дворѣ хóлодно.	Venku (na dvoře) je zima.
Я былъ въ гóродѣ.	Byl jsem v městě.

Úloha 16.

Slova středního rodu jsou také tvrdá (мѣсто znamená místo) a měkká: пóле a skloňují se (vyjma tento pád) zrovna jako předešlá.

1. 4. pád мѣсто — пóле
2. pád мѣста — пóля
3. pád мѣсту — пóлю
6. pád мѣстѣ — пóлѣ
7. pád мѣстомъ — пóлемъ.

Od Россíя jsme měli въ Россíи; podobně se řekne od slova имѣніе (statek) на имѣніи a я не въ состоя́ніи nejsem v stavu, s to. Slova tato mají podobné koncovky: -ija a -ije; proto není divu, že mají také 6. pád stejný.

Často se vyskytuje slovo врéмя = vrémja (čas), na př. Нóвое Врéмя (Nová doba) se jmenuje rozšířený ruský deník. Рука́ врéменн je zub času, со врéменемъ časem. Čas jsou peníze: врéмя — дéньги. Podobně и́мя (jméno) и́менн : и́менемъ закóна ve jménu zákona.

V množném čísle mají tato slova: времена́ a имена́.

Стака́нъ пи́ва.	Sklenice piva.
Чи́стое бѣлье́ (běljó).	Čisté prádlo.
Откры́тое письмо́.	Otevřený list (korr. l.).
Хлѣбъ съ ма́сломъ.	Chléb s máslem.
Буль о́нъ съ яйцо́мъ.	Bouillon s vejcem.
Затвори́ окно́.	Zavři okno.
Гдѣ вы бы́ли лѣтомъ?	Kde jste byl v létě?

Úloha 17.

Zbývá nám skloňovati slova ženského rodu jako кость (kost), ко́сти, мать (matka), ма́тери, дочь (dcera), до́чери, жизнь (život), жи́зни, печь (kamna), пе́чи, ло́шадь (kůň), ло́шади atd.

Tu si pamatujme toliko 7. pád jednotný ко́стью (kostí) česky kostí (tou), съ ма́терью s matkou, съ до́черью s dcerou, съ ло́шадью s koněm; ostatní pády známe bez učení: кость je 1. a 4., ко́сти je 2., 3. a 6.

Ruské čtení.

Ма́льчикъ сказа́лъ отцу́: Купи́ мнѣ, ба́тюшка, очки́! Я хочу́ та́кже чита́ть кни́ги, какъ ты чита́ешь. Хорошо́, отвѣча́лъ ему́ оте́цъ; я ку-	Chlapec řekl otci: Kup mně, tatínku, brejle! Já chci také čísti knihy jak ty čteš. Dobře, odpověděl mu otec; koupím ti brejle, jenom (že)

плю́ тебѣ́ очки́, то́лько дѣтскія, и купи́лъ ма́льчику а́збуку.

dětské, a koupil chlapcovi slabikář.

Naučte se nazpamět.

Úloha 18.

Jednotné číslo skloňovati bylo snadno; ještě snadnější je množné číslo. První pád množného čísla uhodneme anebo víme (aspoň u většiny slov): домъ ма́ дома́, царь цари́, мѣста́ (místa), поля́ (ta pole), го́ры, пу́ли a ко́сти.

Záleží jen ještě na druhém pádu, trefíme-li tento, známe všecky pády množného čísla, neboť v ostatních je těžko chybiti.

Druhý pád zní: домо́въ = domův a царе́й = (carů) pro mužská jména; мѣстъ a поле́й (= polí) pro střední jména a konečně горъ, пуль a косте́й (= kostí) pro jména ženská.

Třetí pád jsme měli: горáмъ — пу́лямъ. Koncovky tyto mají všecka ruská jména: домáмъ (domům), царя́мъ (carům) mužská; мѣстáмъ (místům) a поля́мъ (polím), konečně костя́мъ (kostem).

Šestý pád má východ -ach a -jach: горáхъ a пу́ляхъ; podobně u všech ostatních 1. u mužských: домáхъ, царя́хъ, 2. středních: мѣстáхъ (místech), поля́хъ (polích) a 3. костя́хъ (kostech).

Sedmý pád má -ami, -jami: горáми, пу́лями a k tomu hned костя́ми; mužská: домáми, царя́ми, střední: мѣстáми (místy) a поля́ми.

Důležité upozornění. Říkáme: Vidím ten dům, ten strom, ale: vidím toho člověka, toho skřivana. To jest: Jména lidí a zvířat mají čtvrtý pád rovný druhému. Člověka, skřivana je druhý a zároveň čtvrtý pád.

To platí také v ruštině: я ви́жу домъ, я ви́жу э́того (étovo) человѣка.

V ruštině to platí také o množném čísle a o všech životných, ať jsou rodu jakéhokoli.

Forma купцо́въ (kupcův) je tedy druhý a zároveň čtvrtý pád i mohu říci: я зна́ю э́тихъ купцо́въ.

Druhé pády ženské жонъ (žen), сестёръ (sesťór, sester), лошадéй (koní) jsou zároveň čtvrté pády, poněvadž znamenají osoby a zvířata. Řekneme tedy:

Я зна́ю э́тихъ жонъ, э́тихъ сестёръ, э́тихъ лошадéй, znám tyto ženy, tyto sestry, tyto koně.

Mezi středními slovy je málo životných.

Ještě něco zvláštního. Říká se два до́ма (dva domy), два царя́ dva carové, два фу́нта, два часа́ dvě hodiny, два го́да dva roky, два рубля́ (ale пять рублéй pět rublů). Je prý to starý duál či dvojné číslo. Toto dvojné číslo se rozlezlo jak daleko mohlo: zachvátilo také три a четы́ре (čtyři); dále nemohlo: три до́ма, три фу́нта, три часа́, четы́ре го́да, четы́ре гу́льдена (4 zlaté), четы́ре рубля́. Proč se nerozšířilo dál? Proto že neříkáme pět krejcary, nýbrž pět krejcarů, ne pět ruble, nýbrž pět rublů.

Množné číslo na -a je i sic oblíbeno, tak se říká raději домá (domy) než дóмы. Podobných slov s přízvučným á je mnoho, na př.:

глазъ oko глазá oči
докторъ доктора́ doktoři
лѣсъ les лѣса́ lesy
кучеръ kočí кучера́ kočí.

Jiná mají v množném čísle ья:

братъ bratr бра́тья bratří
другъ přítel друзья́ přátelé
сынъ syn сыновья́ synové
стулъ stolice сту́лья.

Ско́лько у тебя́ бра́тьевъ? — Kolik máš bratří?
У меня́ два бра́та. — Mám dva bratry.
Всѣ сту́лья за́няты. — Všecky stolice jsou obsazeny.

Úloha 19.

Číslovkám porozumíme sami od sebe, vyjma jednu nebo dvě. Jsou to číslovky: со́рокъ 40 a девяно́сто 90. Také se píše девено́сто a tak se ovšem i vyslovuje, neboť bezpřízvučné я (ja) se čte je.

Novořecky se jmenuje 40 sarakonta, odtud sorok.

Napřed nacvičme čísla 1—10:

оди́нъ jeden, одна́, одно́
два до́ма, ale také два о́кна, двѣ
три, четы́ре čtyři.

Ostatní (vlastně až do 30) mají na konci ь: пять, шесть, семь, во́семь, де́вять, де́сять (děsjeť).

Čísla 11—19: оди́ннадцать, двѣна́дцать, трина́дцать, четы́рнадцать, пятна́дцать, шестна́дцать, семна́дцать, восемна́дцать, девятна́дцать.

Desítky se jmenují:

де́сять 10	шестьдеся́тъ 60
два́дцать 20	семьдеся́тъ 70
три́дцать 30	во́семьдесятъ 80
со́рокъ 40	девено́сто 90
пятьдеся́тъ 50	сто 100.

Padesát znamená pět desítek пять деся́тъ atd.

Sta a tisíce.

Двѣсти 200	ты́сяча 1000
три́ста 300	двѣ ты́сячи 2000
четы́реста 400	пять ты́сячъ 5000
пятьсо́тъ 500	шесть ты́сячъ 6000
шестьсо́тъ 600	семь ты́сячъ 7000
семьсо́тъ 700	во́семъ ты́сячъ 8000
восемьсо́тъ 800	де́вять ты́сячъ 9000
девятьсо́тъ 900	сто ты́сячъ 100.000.

Čísla mezidesítková (21 - 99) si může napsati pilný čtenář sám: два́дцать оди́нъ 21, три́дцать два 32, со́рокъ три 43 atd.

Rusky se počítá: разъ, два, три jedna, dvě, tři.

Разъ (raz) je také krát, jedenkrát, два pása (duál) dvakrát, три pása, четы́ре pása, пять разъ pětkrát, сто разъ stokrát.

Ku cvičení vyslovte několik čísel:

1848 ты́сяча восемь со́тъ со́рокъ во́семь.

2,354.678 два милліо́на три́ста пятьдеся́тъ четы́ре ты́сячи шестьсо́тъ семьдеся́тъ во́семь.

Úloha 20.

Číslovkám se učíme také z násobilky. Jedenkrát v násobilce je одна́жды, dvakrát два́жды, třikrát три́жды, čtyřikrát четы́режды, pětkrát пятью́ (jakoby řekl pětkou), a tak pořád až do konce: шестью́, семью́, восемью́, девятью́, десятью́.

Одна́жды оди́нъ оди́нъ $1 \times 1 = 1$
два́жды два четы́ре $2 \times 2 = 4$
три́жды три де́вять $3 \times 3 = 9$
четы́режды четы́ре шестна́дцать $4 \times 4 = 16$
пятью́ пять два́дцать пять $5 \times 5 = 25$
шестью́ шесть три́дцать шесть $6 \times 6 = 36$
семью́ семь со́рокъ де́вять $7 \times 7 = 49$
восемью́ во́семь шестьдеся́тъ четы́ре $8 \times 8 = 64$
девятью́ де́вять восемьдесятъ оди́нъ $9 \times 9 = 81$
десятью́ де́сять сто $10 \times 10 = 100$.

Úloha 21.

Nyní bychom měli vyložiti řadové číslovky jako první, druhý, třetí. Číslovky tyto jsou přídavná jména jako dobrý. Bude dobře, když poznáme napřed deklinaci přídavných jmen.

Ruská přídavná jména se skloňují jako naše; jenom druhý pád (dobrého) je trochu podivný.

Dobrého se píše дóбраго a čte se dóbravo. Tuto výslovnost jsme měli už několikrát: eró = jevó (jeho), э́того = étovo (tohoto). K tomu si hned přidejme: моегó = mojevó (mého), твоегó = tvojevó (tvého), одногó = odnovó (jednoho).

Některá přídavná mají přízvuk na poslední slabice jako больнóй nemocný, слѣпóй slepý, портнóй krejčí.

Tato přídavná mají o poznání jiný druhý pád: больна́го se čte bolnóva, слѣпа́го slepóva, портна́го portnóva krejčího.

Proč se nepíše raději дóбраво, больнóва a podobně? Je to starý zvyk. Rusové přijali písmo s křesťanstvím od jižních Slovanů a napodobovali také jejich psaní. Jižní Slované psali dobrago a Rusové píšou tak po nich až do dnešního dne.

Дóбрый a дóброе se skloňují stejně:

2. pád дóбраго čti dóbravo
3. pád дóброму dobrému
6. pád дóбромъ dobrém
7. pád дóбрымъ dobrým

дóбрая (dobrá) má дóброй (dobré), дóбрую (dobrou) a дóброю anebo дóброй (dobrou, 7. pád)

O množném čísle víme, že se píše дóбрые (na př. люди), a дóбрыя (жóны, времена́ časy)

V ostatních pádech máme toliko po jedné formě:

2. pád дóбрыхъ dobrých
3. pád дóбрымъ dobrým

6. pád до́брыхъ dobrých
7. pád до́брыми dobrými.

Skloňujte портно́й krejčí. У портна́го u portnóva, къ портно́му ku krejčímu, о портно́мъ, съ портны́мъ. Množné číslo: портны́е, портны́хъ atd.

Železná dráha je желѣзная доро́га, ста́нція желѣ́зной доро́ги stanice železné dráhy, ѣздá по желѣ́зной доро́гѣ (pád 3. anebo 6.) anebo populárně: по чугу́нкѣ.

Что но́ваго (но́вavo)?	Co je nového?
Чо́рнаго ко́фе!	Černou kávu!
Споко́йной но́чи![1])	Dobrou noc!
Счастли́ваго пути́!	Šťastnou cestu!
Биле́тъ пе́рваго кла́сса.	Lístek první třídy.
Биле́тъ второ́ра (второ́ва) кла́сса.	Lístek druhé třídy.
Биле́тъ тре́тьяго (тре́тьво) кла́сса.	Lístek třetí třídy.
Я учу́сь ру́сскому языку́.	Učím se rusk. jazyku.
Съ глубо́кимъ почте́ніемъ.	S hlubokou úctou.

Úloha 22.

Také přídavná jména jsou tvrdá (dobrý) a měkká (dnešní).

Měkká jsou na příklad: здѣ́шній (zdejší), здѣ́шняя, здѣ́шнее. množné číslo здѣ́шніе a здѣ́шнія; хоро́шій (dobrý), хоро́шая, хоро́шее;

[1]) Vynecháno желáю přeju.

бо́льшій (větší; большóй je veliký, бо́льшая, бо́льшее.

Druhý pád zní здѣшняго (čti zděšněvo), хорóшаго (choróševo), бо́льшаго (bólševo); třetí pád: здѣшнему, šestý здѣшнемъ, sedmý здѣшнимъ.

Трéтій (třetí) má трéтьяго (tr̀étěvo) místo трéтіяго (ь m. měkkého i), 6. pád въ трéтьемъ atd.

Nyní můžeme si sestaviti řadové číslovky:

пéрвый, пéрвая, пéрвое první
второ́й, втора́я, второ́е druhý (друго́й jiný)
трéтій, трéтья, трéтье třetí
четвёртый, -ая, -ое čtvrtý
пя́тый, пя́тая, пя́тое pátý
шесто́й, шеста́я, шесто́е šestý
седьмо́й, седьма́я, седьмо́е sedmý
восьмо́й, восьма́я, восьмо́е osmý
девя́тый, -ая, -ое devátý
деся́тый, -тая, -тое desátý.

Desítky znějí:

деся́тый	шестидеся́тый
двадца́тый	семидеся́тый
тридца́тый	восьмидеся́тый
сороковóй	девяно́стый
пятидеся́тый	со́тый, ты́сячный.

Čísla mezidesítková si můžeme napsati sami: 11 оди́ннадцатый, 12 двѣна́дцатый, 21 два́дцать-пéрвый atd.

Котóрое числó сегóдня (sevódňa)?	Kolikátého je dnes?
Сегóдня пéрвое (числó).	Dnes je prvního.
Пéрваго января́.	Prvního ledna.
Вторáго февраля́.	Druhého února.
Трéтьяго (trétěvo) мáрта.	Třetího března.
Четвёртаго апрéля.	Čtvrtého dubna.
Пя́таго мая.	Pátého května.
Шестáго ію́ня (ijúňa).	Šestého června.
Седьмáго ію́ля (ijúla).	Sedmého července.
Осьмáго áвгуста.	Osmého srpna.
Девя́таго сентября́.	Devátého září.
Деся́таго октября́.	Desátého října.
Одѝннадцатаго ноября́.	Jedenáctého listopadu.
Двѣнáдцатаго декабря́.	Dvanáctého prosince.
Котóрый часъ?	Kolik je hodin?
Чéтверть второ́го.	Čtvrt na druhou.
Половѝна трéтьяго.	Půl třetí.
Три чéтверти пя́таго.	Tři čtvrti na pět.
Тепéрь три часá.	Jsou (teď) tři hodiny.

Úloha 23.

My říkáme: Můj starší bratr a můj bratr je starší než já. Jinak v ruštině:

Мои́ стáршій братъ
Мои́ братъ стáрше нéжели я.

Já jsem starší než on я стáрше нéжели онъ anebo чѣмъ онъ anebo его́ (jevó).

Мой стáршій братъ znamená také: Můj nejstarší bratr.

On je nejučenější člověk se přeloží: онъ сáмый учóный человѣкъ (samý učený = nejučenější).

Tento čaj je nejlepší přeložíme: э́тотъ чай лу́чше всѣхъ (t. j. je lepší všech, než všecky).

Toto je nejlepší э́то лу́чше всегó (vsevó).

Я э́то лу́чше зна́ю.	Já to vím lépe.
Я пойду́ лу́чше пѣшкóмъ.	Půjdu raději pěšky.
Пойдёмъ лу́чше да́льше.	Pojďme raději dál.
Гдѣ ближа́йшая дорóга?	Kde je nejbližší cesta?
Сегóдня тепле́е вчера́шняго (včerášněvo).	Dnes je tepleji než včera.

Úloha 24.

O náměstkách já, ty, se netřeba mnoho vykládati.

Druhý a čtvrtý pád je mne (mě), rusky jenom меня́; podobně тебя́ a себя́.

Třetí a šestý jen: мнѣ, тебѣ́, себѣ́ (žádné mi, ti, si).

Sedmý: мнóю (мной), тобóю (тобóй), собóю (собóй). Množné číslo jako v češtině: у насъ, намъ, на́ми.

Онъ былъ у меня́.	On byl u mne.
Я зна́ю тебя́.	Znám tě.
Онъ зна́етъ себя́.	On se zná.
Дай мнѣ бóльше.	Dej mi více.

Я тебѣ́ уже́ сказа́лъ.	Už jsem ti řekl.
Онъ говори́лъ со мно́ю.	Mluvil se mnou.
Возьми́ меня́ съ собо́ю.	Vezmi mě s sebou.
Это мнѣ нра́вится.	To se mně líbí.
Я гото́въ идти́ съ тобо́ю.	Jsem hotov jíti s tebou.
Благодарю́[1]) тебя́.	Děkuji ti.
Благодарю́ васъ.	Děkuji vám.
Какъ вамъ уго́дно.	Jak se vám líbí.
Что вамъ слѣ́дуетъ?	Co vám náleží (co dostanete)?
Мнѣ ну́жно ѣ́хать.	Musím odejeti.
Мнѣ спи́тся.	Jsem ospalý.

Úloha 25.

Náměstku онъ оná онó větším dílem již známe. Druhý pád eró se čte jevó, ženský eя (její) se čte jejó.

Я былъ у него́.	Byl jsem u něho.
Я былъ у нея́ (nějó).	Byl jsem u ní.

Čtvrtý pád ženský (viděl jsem **ji**) zní eё = jejó: Я ви́дѣлъ eё. Viděl jsem ji.

Ostatní snadné. Stačí několik příkladů.

Это для него́.	To je pro něho.
Это для нея́ (nějó).	To je pro ni.
Я иду́ къ нему́.	Jdu k němu.
Я иду́ къ ней (něj).	Jdu k ní.
Я говори́лъ съ нимъ.	Mluvil jsem s ním.

[1]) Vyslov: blahodarú (blahodařím). Děkuji je z němčiny.

Я говори́дъ съ не́ю (ней).	Mluvil jsem s ní.
Я былъ въ ея́ до́мѣ.	Byl jsem v jejím domě.
Я посѣти́лъ её вчера́.	Navštívil jsem ji včera.
Призови́ его́ ко мнѣ.	Zavolej ho ke mně.
Я слы́шалъ о нёмъ (ňom).	Slyšel jsem o něm.
Я слы́шалъ о ней (něj).	Slyšel jsem o ní.
Ея́ учи́тель дово́ленъ е́ю.	Její učitel je s ní spokojen.
Когда́ мо́жно её заста́ть?	Kdy ji možná zastati?

Úloha 26.

Náměstky můj, tvůj, svůj mívaly kdysi mojeho, mojemu, v mojem (domě), mojím; v ruštině tak podnes:

2. pád моего́ (mojevó), моéй (mé)
3. pád моему́ (mojemú), моéй (mé)
4. pád мой a моего́, мою́ (mou)
6. pád въ моёмъ (mojóm), моéй (mé)
7. pád съ мои́мъ (mojim), моéю, моéй (mou).

Docela tak jde твой твоего́ (tvojevó), свой своего́ (svojevó), pak нашъ на́шего (náševo) a вашъ ва́шего (vaševo).

Množné číslo je jednotvaré: мои́ (роди́тели rodiče, ло́шади koně), мои́хъ (mojich), мои́мъ (мы́м), мои́ми (мы́mi).

Docela tak ostatní: твои́ де́ньги, на́ши кни́ги, ва́ши де́ти atd.

Я говори́лъ съ твои́мъ бра́томъ.	Mluvil jsem s tvým bratrem.
Кто былъ въ моéй ко́мнатѣ?	Kdo byl v mém pokoji?
Я былъ въ ва́шей к.	Já jsem byl ve vašem p.
Зна́ете моего́ ба́тюшку?	Znáte mého tatínka?

Úloha 27.

Ještě nám zbývají náměstky: э́тотъ tento, тотъ ten, onen, кто (chto, kdo), что (što, co), весь všecken, самъ a snad ještě některá.

Этотъ, э́того (étovo) tohoto známe z češtiny: э́тому, въ э́томъ, съ э́тимъ.

тотъ-же je týž, того́-же (tovóže) téhož.

Кто кого́ (kovó), кому́, о комъ, кѣмъ (kým).

Что чего́ (čevo), чему́, о чёмъ (čom), чѣмъ (čím).

Весь всего́ (vsevó), всему́, о всёмъ, всѣмъ.

Самъ самого́ (samovó), самому́, само́мъ, само́имъ.

Množné číslo: э́ти tito, всѣ všickni, всѣскны са́ми.

Никто́ (nikdo) a ничто́ (nic); никого́ a ничего́ atd. mohou se roztrhnouti; místo у никого́ se řekne ни у кого́, místo о ничёмъ třeba říci, ни о чёмъ.

Я то́-же ду́маю.	Já myslím totéž.
Въ э́томъ купэ́.	V tomto kupé.
Эти де́ньги мои́.	Tyto peníze jsou mé.

Что вы э́тимъ хоти́те сказа́ть?	Co tím chcete říci?
Какъ пожива́ете?	Jak se máte?
Ничего́ (ničevó).	Tak tak.
Отъ кого́ вы э́то узна́ли?	Od koho jste se to dověděl?
Къ чему́ всё э́то?	K čemu to všecko?
Само́ собо́ю разумѣ́ется.	Rozumí se samo sebou.
Мнѣ всё равно́.	Mně je všecko jedno.

Úloha 28.

Nemám kdy se řekne rusky: Mně není kdy мнѣ не́ когда; не́ má vždy přízvuk.

Není se ti čeho báti тебѣ́ не́чего боя́ться.

Není (to) kam postaviti не́куда поста́вить.

Kdosi je кто́-то, cosi что́-то, кого́-то kohosi, чего́-то čehosi.

Podle toho uhodneme, co znamená гдѣ́-то (kdesi), куда́-то (kamsi), когда́-то (kdysi).

Někteří lidé si pletou slova kdosi a někdo, cosi a něco atd. Řekneme: Je někdo doma? anebo: Je kdosi doma? Zajisté někdo a to se jmenuje rusky кто-нибу́дь. Tedy se zeptáme:

Кто-нибу́дь до́ма? Je někdo doma?

Něco se jmenuje podobně: что-нибу́дь:

Máte něco k obědu?	Есть у васъ что-нибу́дь къ обѣ́ду?

Skloňovati tato slova umíme: кого-нибу́дь někoho, чего-нибу́дь něčeho.

Дайте мнѣ чего-нибýдь другóго. Dejte mně něco jiného.

Zastaralá náměstka сей (ten), сегó (sevó, toho) vyskytuje se v několika složeninách jako: сейчáсъ doslova: ten okamžik, hned, сегóдня (toho dne) čti sevódňa, dnes:

Я придý сейчáсъ.	Přijdu hned.
Сегóдняýтромъ.	Dnes ráno.

Úloha 28.

Slovesa дамъ a ѣмъ (jím) jsou v ruštině jediná, která vycházejí na m. Jsou to vůbec dvě slovesa, jimž není rovných:

дамъ dám	ѣмъ jím
дашь dáš	ѣшь jíš
дастъ dá	ѣстъ jí
дади́мъ dáme	ѣди́мъ jíme
дади́те dáte	ѣди́те jíte
дадýтъ dají	ѣдя́тъ jedí.

Dávám je я даю́, ты даёшь, оний даю́тъ.

Что даю́тъ?	Co dávají (v divadle)?

Když mluvím o sobě, řeknu ѣсть jísti, na př.:

Этого нельзя́ ѣсть.	Toho nelze jísti.

O druhých se říká ze zdvořilosti кýшать, кýшаю:

Кýшайте!	Jezte!
Кýшали вы?	Jedl jste (už)?

Ка́рта ку́шаньямъ.	Jídelní list.
Ку́шать чаи́.	Píti čaj.
Уго́дно ли вамъ ку́шать чаи́?	Je vám libo píti čaj?

Úloha 29.

Tak máme ruskou gramatiku zhruba s krku. Co ještě následuje, jsou smíšené věty z denního života a ku konci sbírka potřebných slov. Slovům těmto se nikdo nebude učiti najednou, nýbrž učiní tak. Ku každé z následujících úloh přidá si ze sbírky té asi 10—20 slov. Potom opakuje tuto knížku a stráví při tom ostatek slov těchto.

Pamatujte si tuto mou zkušenost: Lépe je probrati malou knížku důkladně dvakrát, než velkou knihu jednou a ledajak.

Когда́ отхо́дитъ по́ѣздъ?	Kdy odjíždí vlak?
Я хочу́ е́хать въ шесть часо́въ.	Chci jeti o 6 hod.
Я уе́ду въ два часа́.	Odjedu o 2 hod.
Пу́говица ото́рвана.	Knoflík je utržen.
Ско́лько вамъ лѣтъ?	Kolik je vám let?
Мнѣ три́дцать лѣтъ.	Je mně 30 let.
Вы въ мои́хъ лѣта́хъ.	Vy jste v mých letech.
Когда́ нача́ло?	Kdy je počátek?
Прошу́ отве́та.	Prosím o odpověd.
Вы полу́чите отве́тъ.	Dostanete odpověd.
Отве́та не ну́жно.	Odpovědi není třeba.
Заче́мъ вы не отвѣча́ете?	Proč neodpovídáte?

Úloha 30.

У меня́ нѣтъ апе́титу.	Nemám chuti.
Это уже́ сли́шкомъ.	To je už příliš.
Пошли́те за до́кторомъ.	Pošlete pro lékaře.
У меня́ бо́литъ нога́.	Bolí mě noha.
Я по́здно всталъ.	Vstal jsem pozdě.
Я ра́но встаю́.	Vstávám časně.
Когда́ вы встаёте?	Kdy vstáváte?
Пожа́луйста, говори́те я́сно.	Prosím, mluvte zřetelně.
Я заплачу́ нали́чными де́ньгами.	Zaplatím hotovými penězi.
Я до́лженъ васъ побла-годари́ть.	Musím vám poděkovat.
Что э́то зна́читъ?	Co to znamená?
Я васъ не понима́ю.	Já vám nerozumím.

Úloha 31.

Изве́стно вамъ?	Je vám známo?
Мнѣ не изве́стно.	Není mně známo.
Вы зна́ете Москву́?	Znáte Moskvu?
Знако́мы вы съ до́к-торомъ?	Jste s doktorem znám?
Мо́жно здѣсь получи́ть?	Možná zde dostati?
Это мѣсто за́нято.	Toto místo je obsazeno.
Кру́жку пи́ва!	Džbánek piva!
Позво́льте газе́ту!	Dovolte noviny (prosím o noviny).
Благодарю́.	Děkuji.

Не́ за что.	Není zač (neměte zač).
Чѣмъ бо́льше, тѣмъ лу́чше.	Čím víc, tím líp.
Позво́льте спроси́ть.	Dovolte otázati se.

Úloha 32.

Съ кѣмъ имѣ́ю честь говори́ть?	S kým mám čest?
Что вы хоти́те за э́то?	Co za to chcete?
Это сли́шкомъ до́рого.	To je příliš drahé.
Моё почте́ніе.	Poroučím se.
Гдѣ мо́жно узна́ть?	Kde se možná dovědět?
Что случи́лось?	Co se stalo?
По́мните?	Pamatujete se?
Я не по́мню.	Nepamatuji se.
Здѣсь живётъ господи́нъ Н.?	Bydlí zde pan N.?
Когда́ мо́жно его́ заста́ть?	Kdy ho možná zastati?
Я васъ напра́сно ожида́лъ.	Marně jsem vás očekával.
Ожида́йте меня́ въ пять часо́въ.	Čekejte na mne o 5 hod.

Úloha 33.

Мой бума́жникъ пропа́лъ.	Má noticka se ztratila (propadla).
Не нашли́ ли вы его́?	Nenašel jste ji?
Это мой прія́тель.	To je můj přítel.

Какъ вамъ нра́вится Пра́га?	Jak se vám líbí Praha?
Кому́ э́то принадлежи́тъ?	Komu to náleží?
Какъ ва́ше и́мя?	Jak se jmenujete?
Моё и́мя Вольфъ.	Jmenuji se Volf.
Какъ э́то бу́детъ по ру́сски?	Jak se to řekne rusky?
Послу́шайте!	Poslyšte!
Я слы́шу.	Slyším.
Я слу́шаю.	Poslouchám.
Я не слы́шалъ.	Neslyšel jsem.

Úloha 34.

Что э́то сто́итъ? [1])	Co to stojí?
Вы понима́ете по нѣме́цки?	Rozumíte německy?
Конто́ра когда́ откры́та?	Kdy je kontora otevřena?
Говори́те погро́мче!	Mluvte hlasitěji!
Это ничего́ не зна́читъ.	To nic nedělá.
Два часа́ тому́ наза́дъ.	Přede dvěma hodinami.
Три ра́за въ день.	Třikrát denně.
Два гра́дуса тепла́.	Dva stupně tepla.
Пять гра́дусовъ моро́зу.	Pět stupňů zimy.
Закро́йте дверь!	Zavřete dvéře!
Откро́йте дверь!	Otevřete dvéře!
Дверь не отпира́ется.	Dvéře se neotvírají.

[1]) сто́итъ koštuje, стоитъ stojí.

Úloha 35.

Часы́ испо́рчены.	Hodiny jsou pokaženy.
Часы́ иду́тъ впере́дъ.	Hodiny jdou napřed.
Ско́лько про́было?	Kolik bilo?
Съ пе́рвою по́чтою.	Vracející se poštou.
Я пере́ѣхалъ.	Já jsem se stěhoval.
На про́шлой неде́лѣ.	Minulý týden.
Я опозда́лъ.	Opozdil jsem se.
Не опозда́йте!	Neopozděte se!
Я проговори́лся.	Podřekl jsem se.
Я васъ не по́нялъ.	Nerozuměl jsem vám.
По́няли вы меня́?	Rozuměl jste mně?
Это само́ собо́ю разумѣ́ется.	To se rozumí samo sebou.

Úloha 36.

Кто́-то шля́пу промѣня́лъ.	Kdosi mně vyměnil klobouk.
Прошу́ извине́нія.	Prosím za odpuštění.
Насъ бы́ло че́тверо.	Byli jsme čtyři.
Шля́па упа́ла со стола́.	Klobouk spadl se stolu.
Двѣ неде́ли тому́ наза́дъ.	Přede dvěma týdny.
Я намѣренъ уѣ́хать.	Zamýšlím odejeti.
Позво́льте предста́виться.	Dovolte, abych se představil.
Столъ шата́ется.	Stůl se viklá.
Куда́ ведётъ э́та доро́га?	Kam vede tato cesta?
Стано́вится хо́лодно.	Dělá se zima.

Сего́дня прекра́сная пого́да.	Dnes je velmi pěkné počasí.
Я ищу́ кварти́ру.	Hledám byt.

Úloha 37.

Что вамъ уго́дно?	Co byste rád?
Покажи́те пожа́луйста.	Ukažte prosím.
Мѣ́сто съ больши́мъ жа́лованьемъ.[1])	Místo s velikým platem.
Я пре́жде пришо́лъ.	Já jsem dříve přišel.
Да́йте мнѣ бума́гу и черни́ла.	Dejte mi papír a inkoust.
Да́йте мнѣ сда́чу.	Dodejte mi (peníze).
Какъ называ́ется э́то село́?	Jak se jmenuje tato vesnice?
Спи́чки не хороши́.	Sirky jsou špatné.
Кото́рый часъ тепе́рь?	Kolik je teď hodin?
Ка́жется полови́на тре́тьяго.	Zdá se, půl třetí.
Вы ошиба́етесь.	Vy se mýlíte.
Уже́ де́сять мину́тъ четвёртаго.	Už je 10 m. 4. hod. (t j. po čtvrté hodině).

Úloha 38.

Пора́ домо́й.	Je čas domů.
Пора́ обѣ́дать.	Je čas obědvat.
Что бу́детъ за обѣ́домъ?	Co bude k obědu?

[1]) žálovaně (plat za službu) je slovo turecké.

Пре́жде всего́ заку́ска.	Především zákuska.
Что тако́е заку́ска?	Co je to zákuska?
Это селёдки, икра́, ветчина́, сыръ.	To jsou slanečky, kaviár, šunka, sýr.
Зате́мъ говя́дина, куропа́тка и такъ да́лѣе.	Potom hovězí, korotev a tak dál.
Да́йте мнѣ пожа́луйста кусо́къ хлѣба.	Dejte mi, prosím, kousek chleba.
Не уго́дно ли вамъ стака́нъ вина́?	Neráčíte sklenici vína?
Нѣтъ, благодарю́, я пью то́лько во́ду.	Ne, děkuju, já piju jenom vodu.

Úloha 39.

Чѣмъ онъ тепе́рь живётъ?	Čím se nyní živí?
Богъ его́ зна́етъ.	Bůh sám ví.
Онъ челове́къ совсѣмъ не глу́пый.	On není nikterak hloupý člověk.
Онъ получи́лъ хоро́шее образова́ніе.	Dostal dobré vychování.
Какъ его́ по́ имени и о́тчеству?	Jak je mu jménem křestným a oteckým?
Ива́нъ Фёдоровичъ.	Ivan Fjodorovič.
А по фами́ліи?	A jménem rodinným?
Ники́тинъ.	Nikitin.
Гдѣ онъ тепе́рь?	Kde je nyní?
Ничего́ о нёмъ не зна́ю.	Nevím o něm nic.
Пропа́лъ безъ вѣсти.	Zmizel nadobro.

Роди́тели его́ бы́ли чёстные лю́ди.	Jeho rodiče byli poctiví lidé.

Úloha 40.

Я съ нимъ давно́ уже́ знако́мъ.	Jsem s ním už dávno znám.
Онъ человѣ́къ весьма́ дѣ́льный.	On je člověk velmi schopný (zdatný).
У него́ больша́я пра́ктика.	Má velikou praxi.
Здра́вствуйте, какъ ва́ше здоро́вье?	Dobrý den (jitro), jak se vede?
Очень радъ васъ ви́дѣть.	Vidím vás velmi rád.
Сади́тесь, пожа́луйста.	Račte se posadit.
Ива́нъ, принеси́ сюда́ ещё одинъ стулъ!	Ivane, přines sem ještě jednu stolici!
Съ каки́хъ поръ вы уже́ въ го́родѣ?	Od které doby jste už v městě?
Оста́нетесь у насъ у́жинать?	Zůstanete u nás k večeři?
Не могу́ бо́лѣе оставáться.	Nemohu déle zůstati.
Я уже́ велѣ́лъ запряга́ть лошаде́й.	Už jsem kázal zapřáhnouti.
До свида́нья!	Na shledanou!

Úloha 41.

Когда́ пое́дете?	Kdy pojedete?
Въ пе́рвыхъ чи́слахъ октября́.	V prvních dnech října.

Зна́ете ли что?	Víte co?
Я пое́ду съ ва́ми.	Já pojedu s vámi.
Не шу́тите ли?	Nežertujete?
Ниско́лько.	Nikoli.
Я радъ, что бу́ду име́ть весёлаго спу́тника.	Jsem tomu rád, že budu míti veselého spolucestovníka.
За ко́фе заплати́ли?	Zaplatil jste kávu?
Винова́тъ, хорошо́, что напо́мнили.	Pardon, dobře, že jste připomněl.
Челове́къ, вотъ вамъ гу́льденъ, дава́йте сда́чи.	Sklepníku, tu máte zlatku, dodejte.

Úloha 42.

Пое́демъ на воксáлъ, уже́ пора́.	Jeďme na nádraží, už je čas.
Вы ничего́ не забы́ли?	Nezapomněl jste nic?
Воксáлъ далеко́ отсю́да?	Je nádraží odtud daleko?
Почти́ три версты́.	Téměř tři versty.
Не бо́йтесь, не опоздáемъ.	Nebojte se, neopozdíme se.
Пойдёмъ за биле́тами.	Pojďme si pro lístky.
Да́йте пожáлуйста два биле́та второ́го кла́сса въ Подволочи́ску.	Dejte nám, prosím, dva lístky druhé třídy do Podvoločisky.
Да́йте намъ биле́ты пассажи́рскаго по́ѣзда.	Dejte nám lístky k osobnímu vlaku.
По́ѣздъ отпра́вится че́резъ де́сять мину́тъ.	Vlak se vypraví za deset minut.

Че́резъ су́тки бу́дете на грани́цѣ.	Za 24 hodin (sútki) budete na hranici.
Извóльте садиться.	Račte vsednouti.
Вотъ ужé второ́й звонóкъ.	Hle už druhé zvonění.

Úloha 43.

Есть у тебя́ почто́вая бума́га?	Máš listový papír?
Хочу́ писа́ть письмó.	Chci psáti list.
Сего́дня четве́ргъ.	Dnes je čtvrtek.
Ско́лько вре́мени вы ужé у́читесь?	Jak dlouho se už učíte?
Два го́да.	Dvě leta.
Я понима́ю почти́ всё, что говоря́тъ.	Rozumím skoro vše, co se mluví.
Ско́лько вы пла́тите ва́шему учи́телю?	Kolik platíte vašemu učiteli?
По два гульдена за урóкъ.	Po dvou zlatých za lekci.
Это не дёшево.	To není lacino.
Это довóльно дóрого.	To je dost draho.
Мы постоя́нно говори́мъ по ру́сски.	Mluvíme ustavičně rusky.
Вы хорошó дѣлаете.	Dobře děláte.
Безъ пра́ктики никто́ не вы́учился говори́ть.	Bez praxe se nikdo mluvit nenaučil.

Úloha 44.

Ру́сская грамма́тика не трудна́.	Ruská gramatika není těžká.

Она́ ле́гче че́шской.
Je snadnější než česká.

Ру́сское ударе́ніе о́чень тру́дно.
Ruský přízvuk je velmi těžký.

Я говорю́ спо́сно по ру́сски.
Mluvím snesitelně rusky.

Я не говори́лъ съ нимъ досе́лѣ ни сло́ва.
Nemluvil jsem s ním dosud ani slova.

Это Новгоро́децъ, держу́ како́й хоти́те заклáдъ.
To je Novgorodec, založím se oč chcete.

Вы слы́шали, что онъ мнѣ отвѣча́лъ?
Slyšeli jste, co mně odpověděl?

У насъ учрежда́ется благотвори́тельное о́бщество.
U nás se zařizuje dobročinný spolek.

Мнѣ весьма́ прія́тно, е́сли могу́ быть вамъ поле́знымъ.
Je mně velmi příjemno, mohu-li vám býti užitečným.

Я сдѣ́лаю всё, что то́лько отъ меня́ зави́ситъ.
Učiním vše, co jenom ode mne závisí.

Úloha 45.

По́варъ, хорошо́ зна́ющій своё дѣ́ло, и́щетъ мѣ́сто.
Kuchař, dobře znající svou věc, hledá místo. (Inserát.)

Дѣ́вушка жела́етъ мѣ́сто го́рничной при ста́рыхъ и́ли при дѣтяхъ.
Dívka si přeje místo panské (pokojné) u starých lidí anebo u dětí.

Отдаю́тся двѣ кварти́ры по четы́ре ко́мнаты, ку́хня и пере́дняя, одна́ во второ́мъ этажѣ́ о́кнами на у́лицу, друга́я внутри́ двора́, о́бѣ съ пара́днымъ и чо́рнымъ хода́ми, съ дрова́ми и водо́ю.

Pronajmou se dva byty po čtyřech pokojích, kuchyň a předpokoj, jeden v druhém poschodí okny na ulici, druhý uvnitř dvoru, oba s parádním a zadním vchodem, s dřívím a vodou.

Přátelský list.

Počátkem let 1870 učili se v Brně a v Židenicích barvířství dva Moskvané, Bykov a Makarov. Obcoval jsem s nimi asi půl druhého roku. Potom odešel Bykov do Německa a napsal mně z Achenu tento list, jejž tuto otiskuju do slova do písmena a připomínám, že z takové nenucené prósy pochytíme více ruštiny nežli z uhlazených tištěných článků.

Ахенъ, 22го Іюня 1874 года.

Любезный другъ Гнъ. Вымазалъ!

Благодарю Васъ за письмо и ругаю за то, что Вы говорите, я пишу по моравски скверно; ну да Вы по русски пишете не лучше.

Я здесь скучаю, потому что мало знакомыхъ, да и жизнь не такая какъ въ Австріи; нѣмцы не любятъ насъ русскихъ, потому что они считаютъ себя только за людей, а другія націи, все равно какъ за животныхъ негодныхъ, да притомъ еще католики не любятъ, потому что мы (т. е. русская церковь) противъ католицизма.

Кланяйтесь всѣмъ знакомымъ въ Бесѣднемъ домѣ а особенно Гиъ. Червинкѣ и Мильде; веселитесь за меня́ въ zahrádke, пейте больше но только не черезъ мѣру.

Я думаю, что я пріѣду скоро въ Брюннъ повидаться съ Вами и потомъ поѣду домой, уже надоѣло въ чужбинѣ, лучше домой къ роднымъ. Кланяйтесь тоже Drahokupilu съ женой и скажите, что же онъ не пишетъ мнѣ письма, да дайте ему мой адрессъ.

Погода у насъ сухая но порядочно холодная, такъ что я не думалъ, чтобы здѣсь былъ такъ холодный климатъ. Жизнь здесь очень дорогая и нехорошая, такъ не стоитъ оставаться долго.

Прошу Васъ пишите мнѣ скорѣй отвѣтъ, чему я буду радъ, да пишите больше, что нибудь новенькое.

За тѣмъ прощайте, остаюсь другъ Вашъ

Bykov.

P. S. письмо Ваше я пошлю Макарову онъ будетъ радъ, а ругать тоже будетъ.

Sbírka všedních slov.

(Pořádkem naší abecedy.)

Адрессъ adressa
аптéка lékárna.

Бáбочка motýl
бáбушка babička
барабáнъ buben
барáнъ beran
башмáкъ střevíc
бáшня věž
бáсня bajka
бéрегъ břeh
берёза bříza
бúржа bursa
бѣлый bílý

блю́до mísa
блоха́ blecha
боль bolest
боле́знь nemoc
больни́ца nemocnice
боло́то bažina
большóй veliký
борода́ brada
бочка bečka, sud
бракъ manželství
братъ bratr
бу́дни všední dni
бу́ква písmeno
була́вка špendlík

бу́лка žemle
бума́га papír; bavlna
бума́жникъ noticka
буты́лка láhev
быкъ vůl.

Царь car
цари́ца carová
цѣль cíl
цѣпь řetěz
церковь kostel
цвѣтъ barva
цвѣты́ květiny
цѣна́ cena
цѣловать celovati

Чай čaj
ча́ша šálek
часъ hodina
часо́вня kaple
часово́й stráž
часо́вщикъ hodinář
часы́ hodiny
че́лость čelist
чело́ čelo
человѣкъ člověk; sluha
чемода́нъ kufr
че́репъ lebka
чернь luza
черни́ла inkoust

чертá čára
чесно́къ česnek
честь čest
четá manž. párek
четве́ргъ čtvrtek
чинъ hodnost
чита́ть čísti
чо́рный černý
чортъ čert
чуда́къ podivín
чу́до zázrak
чуло́къ punčocha
чума́ mor
чуть sotva
чу́чело hastroš
чу́вство cit.

Да́вка tlačenice
ди́кій divoký
дѣви́ца panna
день den
де́ньги peníze
дере́вня vesnice
де́рево strom
дю́жина tucet
дли́нный dlouhý
долгъ dluh, povinnost
доро́га cesta
дождь déšť
доска́ deska

дра́ка pranice
дрова́ dříví k pálení
другъ přítel
дубъ dub
ду́ма městská rada
ду́мать mysliti
дура́къ blázen
дыша́ть dýchati.

Фи́никъ datle
фона́рь lucerna.

Газе́та noviny
глазъ oko
глухо́й hluchý
гнѣздо́ hnízdo
годъ rok
го́лодъ hlad
го́лосъ hlas
голова́ hlava
го́лубь holub
гора́ hora
го́рькій hořký
го́рница světnice
горо́хъ hrách
горшо́къ hrnec
горчи́ца hořčice
господи́нъ pán
госпожа́ paní, slečna, dáma
гость host
гости́ная host. pokoj
госуда́рь císař
говя́дина hovězí
говори́ть mluviti
градъ krupobití
графи́ня hraběnka
гражданинъ občan
гри́ва hříva
грѣхъ hřích
грязь špina
гребёнка hřeben
гробъ rakev
громъ hrom
гроза́ bouře
грудь prsa
губа́ ret
гуля́ть procházeti se
гусь hus.

Хлѣбъ chléb
хо́лодъ zima
холосто́й svobodný (než.)
холстъ plátno
хоро́шій dobrý
хрѣнъ křen
христіа́нинъ křesťan
ху́до špatně
худо́жникъ umělec.

Игра́ hra
игру́шка hračka
ико́на svatý obraz
икра́ kaviar; lýtko
и́мя jméno
имени́ны jmeniny
изба́ selská chalupa
и́скра jiskra
и́скренній upřímný
иску́сство umění
и́звесть vápno
извѣ́стіе zpráva
изво́щикъ vozka
ито́гъ suma.

Яблоко jablko
ядъ jed
яйцо́ vejce
язы́къ jazyk
ячме́нь ječmen.

Ель jedle
ещё ještě
ёжъ jež.

Югъ jih
юность mladost
ю́ный mladý.

Кабакъ hospoda
каблу́къ kramflek

ка́мень kámen
ка́менщикъ zedník
ка́пля krůpěj
каплу́нъ kapoun
капу́ста kapusta
карау́лъ stráž
каре́та vůz
карма́нъ kapsa
карпъ kapr
карти́на obraz
казнь poprava
каче́ль houpačka
книжа́лъ dýka
ки́па balík
кирпи́чъ cihla
ки́слый kyselý
кисть štětec
китъ velryba
кладъ poklad
кла́дбище hřbitov
кле́тка klec
ключъ klíč
клювъ zobák
клопъ stěnice
клубо́къ klubko
кни́га kniha
князь kníže
княги́ня kněžna
кобы́ла kobyla
колду́нъ čaroděj

колесо́ kolo
ко́локолъ zvon
ко́лосъ klas
коло́ть drobá štípat dříví
колпа́къ noční čepice
кольцо́ prsten (kolečko)
комáръ komár
ко́мната pokoj
коне́цъ konec
копы́то kopyto
кора́бль loď
ко́рень kořen
кормъ píce
коро́ткій krátký
коро́ва kráva
корзи́на koš
коза́ koza
кошелёкъ sáček na pen.
ко́шка kočka
коса́ kosa; cop
кость kost
крапи́ва kopřiva
кра́сить barviti
кра́ска barva
кра́сный červený
крикъ křik
кричáть křičeti
кривóй křivý
кре́пкій silný
крѣпость pevnost

крестъ kříž
кро́ликъ králík
кротъ krtek
кровь krev
крова́ть postel
кро́вля střecha
кругъ kruh
кружева́ krajky
кру́жка džbán
кру́то příkře
кры́ло křídlo
кры́шка pokrývka
кухáрка kuchařka
ку́хня kuchyň
куде́сникъ čaroděj
ку́кла loutka
куку́шка kukačka
куль měch, pytel
кумъ kmotr
кума́ kmotra
купе́цъ kupec
ку́рица kuře
кушáкъ pás
кусо́къ kousek
кустъ keř.

Лабáзъ obchod moučný
ла́данъ kadidlo
ладо́нь dlaň
ла́ять štěkati

лáкомство mlsy
лани́та skráň
лáпа pracka
лáрчикъ skřínka
лáсточка vlaštovka
лáвка bouda
лáвра veliký klášter
лицó osoba
лихорáдка zimnice
ликъ obličej
ли́па lípa
лисúца liška
листъ list
лягу́шка žába
лѣсъ les
лѣсá lešení
лѣ́то léto
лѣ́во levo
лѣйка konev
лесть lichocení
лѣ́стница schody
левъ lev
лёдъ led
лёгкій lehký
лёгкія plíce
лёнъ len
любопы́тный zvědavý
любóвь láska
лю́лька kolébka
лóконъ kadeř

лопáта lopata
лóза réva vinná
лóшадь f. kůň
ложь lež
лóжка lžíce
лоскъ lesk
лоскутóкъ hadřík
лóвкій hbitý
лугъ louka
лукъ cibule (nať)
лу́ковица cibule (hlíza)
лу́жа louže
лучъ paprsek
лучúна louč.

Маякъ maják
макъ mák
малúна malina
малю́тка malé dítě
мáльчикъ chlapec
мáмка chůva
марты́шка opice
мазь mast
мáслина oliva
мáсло máslo, olej
мáстеръ mistr
мастеровóй tovaryš
мастерскáя dílna
мастерствó řemeslo
мать matka

ма́чиха macecha
мандаль mandle
мину́та minuta
міръ svět, selská obec
миръ pokoj, mír
мя́кій měkký
мѣ́лочь maličkost
мѣна záměna
мѣ́рка míra
мѣшо́къ měch, pytel
мясни́къ řezník
мя́со maso
мѣ́сто místo
мя́чикъ míč
мѣдь měď
мѣ́дленно znenáhla
медвѣдь medvěd
мѣ́льникъ mlynář
мѣ́сяцъ měsíc
метла́ koště
мечѣ́ть f. mešita
младе́нецъ malé dítě
мохъ mech
могила hrob
могильщикъ hrobník
мо́крый mokrý
моль mol
моли́тва modlitba
мо́лнія blesk
молодёжь mládež
молодо́й mladý
мо́лодость mladost
молоко́ mléko
моло́ть mlíti
молото́къ kladivo
молва́ pověst
мона́хъ mnich
монахи́ня mniška
монасты́рь klášter
моне́та mince
мо́ре moře
морко́вь mrkev
моро́зъ mráz
морщи́на vráska
мозгъ mozek
мозо́ль kuří oko
мостъ most
мочь moci
му́ха moucha
мука́ mouka
му́ка muka
муравѣ́й mravenec
мужъ muž
мужи́къ sedlák
му́соръ rum
мущи́на muž.

Набо́ръ rekrutýrka
набо́рщикъ sazeč
нахлѣбникъ stravník

находка nález
надежда naděje
надпись f. nadpis
надзиратель dozorce
нагайка bič
нагій nahý
наглость drzost
награда odměna
найдёнышъ nalezenec
наёмъ nájem
наёмщикъ nájemce
наказаніе trest
намѣреніе úmysl
напитокъ nápoj
напёрстокъ náprstek
напрасно nadarmo
нарѣчіе nářečí
народъ lid
наружно zevně
нарывъ vřed
насѣкомое hmyz
наслѣдство dědictví
наслѣдникъ dědic
насморкъ rýma
насосъ pumpa
наставникъ učitel, vychovatel
начальникъ představený
начало počátek
начальство vrchnost
начинка nádivka
наука věda
навѣстить navštíviti
наводненіе povodeň
навозъ hnůj
нищій žebrák
нитка nit
небо nebe
няня chůva
недочётъ schodek
нѣмой němý
непогода nepohoda
невѣжа hrubeš
невѣста nevěsta
невѣстка snacha
невольникъ otrok
нога noha
ноготь nehet
ножъ, ножикъ nůž
носки ponožky
ночь noc
новость novinka
новый nový
нравъ karakter
нравы mravy
нужда nouze
нынѣ nyní.

Обида urážka
обѣдъ oběd

обѣ́тъ slib
обѣ́дня mše
обезья́на opice
объёмъ objem
о́блако oblak
о́бласть území
о́бморокъ mdloby
обо́и čalouny
обо́йщикъ čalouník
оборо́тъ obrat
обо́зъ řada vozů
о́бразъ svatý obraz
обра́тно nazpět
обря́дъ obřad
обстоя́тельство okolnost
о́бщій obecný
обвини́тель žalobce
охо́та honba
охо́тникъ lovec, ochotník
одѣя́ло pokrývka
ого́нь oheň
огоро́дъ kuchynská zahrada
огурецъ okurka
о́кно okno
о́корокъ šunka
о́льха olše
оле́нь jelen
о́лово cín
о́пись seznam
опёка poručnictví
оплеу́ха facka
о́птомъ nahrubo, en gros
о́пытъ zkušenost
о́рѣхъ ořech
орёлъ orel
ору́жіе zbraň
ошéйникъ obojek
о́зеро jezero
ось osa
оси́на osyka
осёлъ osel
осётръ jesetr
осо́бенно zvláště
о́спа osýpky
остро́гъ káznice
о́стровъ ostrov
оте́цъ otec
оте́чество vlast
о́трокъ chlapec od 7-15 l.
о́трубы otruby
о́чень velmi
о́чередь řada.

Пахáть orati
пáдчерица pastorka
палáтка stan
палáчъ kat
пáлецъ prst
пáлка hůl

па́луба paluba
па́мять pamět, památka
па́мятникъ pomník
па́па papež
паръ pára
пари́къ vlásenka
па́рень výrostek
паро́мъ prám
па́русъ plachta lodní
па́сбище pastva
па́сха velikonoc
пасту́хъ pastýř
па́сынокъ pastorek
па́зуха podpaždí
павли́нъ páv
пека́рь pekař
пе́нька konopě
пе́пелъ popel
пери́ла zábradlí
пери́на peřina
пере́дникъ zástěra
пере́дняя předpokoj
перепёлъ křepelka
переплётчикъ knihař
перо́ péro
пе́рсикъ broskev
перча́тка rukavice
песо́къ písek
пе́тля knofl. dírka
печь, печка kamna
печа́ль smutek
пече́нie pečivo
пѣту́хъ kohout
пѣве́цъ pěvec
пила́ pila
пиръ hodování
писа́тель spisovatel
письмо́ list
пи́ща pokrm
пи́во pivo
пѣхо́та pěchota
пѣна pěna
пья́ница piják
пѣнка морска́я mořská pěna
пѣшко́мъ pěšky
пя́тница pátek
пятно́ skvrna
пла́кать plakati
пла́мя plamen
пластырь náplast
плати́ть platiti
пла́тье šaty
плѣнъ zajetí
плѣшь pleš
плеса́ть tančiti
племя́нникъ synovec
племя́нница neť
плѣнникъ zajatec
плечо́ plece

плющъ břečtan
плохóій špatný
плóскій plochý
плóщадь náměstí
плóтникъ tesař
плугъ pluh
плутъ šelma
побѣ́да vítězství
побóи výprask
похóдъ polní výprava
похорони́ть pochovati
похóжій podobný
подмётки podrážky
подмы́шка podpaždí
подно́съ talíř předkládací
пого́да počasí
пóгребъ sklep
полъ podlaha
пóлдень poledne
полѣ́но poleno
полѣ́зный užitečný
пóле pole
полкъ pluk
пóлно! dost!
пóлночь půlnoc
пóлный plný
полоса́ pruh
полоска́ть vypláknouti
полотно́ plátno
полови́на polovice
половóій sklepník
пóльза užitek
полторá půldruha
полу́да pocinování
полы́нь peluň
помѣ́стье statek
помѣ́щикъ statkář
понедѣ́льникъ pondělí
попъ kněz
порá čas, je čas
поря́докъ pořádek
пóрохъ prach (střelný)
порóгъ práh
порóкъ nepravost
портъ přístav
портнóій krejčí
пóслѣ později
послѣзáвтра pozejtří
послѣ́дній poslední
посóлъ vyslanec
постѣ́ль postel
потъ pot
потолóкъ strop
потóпъ potopa
пóчка ledvina
пóчта pošta
почти́ téměř
пóваръ kuchař
правле́ніе vláda
прибáвка přídavek

приходъ farnost
приглашáть pozvati
приговóръ rozsudek
прíѣздъ příjezd
прія́тель přítel
прія́тно příjemno
примѣ́ръ příklad
прися́га přísaha
прíстань přístaviště
пря́жка přezka
прекрáсный krásný
престóлъ trůn
превосходи́тельство excellence
прóбка zátka
продáжа prodej
прóигрышъ prohra
прóшлый minulý
прóсо proso
простоквáша kys. mléko
простýда nastuzení
просты́ня plachta na postel
просвирá hostie
прочь pryč
прудъ rybník
пры́гать skákati
птúца pták
пчелá včela
пугáть lekati
пу́ля kulka
пушка dělo
путь m. cesta
путеше́ственникъ pocestný
пыль prach.

Рабóта práce
рáди бога pro boha!
рáдуга duha
ракъ rak
рáковина mušle
рáма rám (okenný)
рáна rána
разъ jednou
разговóръ rozmluva
разлýка loučení
рáзница rozdíl
разнóщикъ hauzírník
рáзомъ najednou
расхóдъ vydání
расска́зывать vypravovati
расте́ние rostlina
разýтый bosý
развáлина ssutina
равни́на rovina
рáвный rovný
ри́фма rým
рисýнокъ kresba

рядовóій prostý (voják)
рѣпа řepa
рéвность žárlivost
ребя́та děti
ребёнокъ dítě
ребро́ žebro
рѣдька řetkev
рѣка́ řeka
ремéнь řemen
рѣшéніе rozhodnutí
рѣшето́ řešeto
рѣшóтка mříž
рѣчь řeč
рю́мка sklenička
ро́дина domov
роди́тели rodiče
родня́ příbuzný
ро́ща háj
ротъ ústa
ро́та setnina
ровъ příkop
руба́ха košile
руга́ть nadávati
рукоя́тка držátko
ружьё flinta
ру́сый rusý
ручéй potok
ру́чка ucho (u hrnce)
ручно́й ochočený
рыба́къ rybář

ры́ло rypák
ры́жій zrzavý
рычáкъ páka.

Са́бля šavle
са́харъ cukr
садъ zahrada
садо́вникъ zahradník
са́ло sádlo
самоу́чка samouk
санъ důstojnost
са́ни saně
сапо́гъ bota
сарафа́нъ sukně (selská)
сара́й stodola
са́ванъ rubáš
сія́тельство osvícenost
си́льный silný
си́ній tmavomodrý
сиро́тскій домъ sirotčinec
си́тецъ kartoun
сѣдло́ sedlo
сѣно́ seno
сѣра síra
се́рдце srdce
серпъ srp
сѣрый šerý
сего́дня dnes
селёдка slaneček
село́ vesnice (s kostelem)

сѣмя semeno
семе́йство rodina
серди́ть zlobiti
серьга́ naušnice
серебро́ stříbro
середа́ středa
сестра́ sestra
сѣверъ sever
сюда́ sem
скамья́ lavice
ска́зка báchorka
ска́терть ubrus
ска́чка dostihy
ско́лько kolik
скорлупа́ skořápka
ско́ро rychle
скотъ dobytek
ску́ка dlouhá chvíle
сли́вки smetana
сле́сарь zámečník
слеза́ slza
слова́рь slovník
смерть smrt
смычо́къ smyčec
снѣгъ sníh
сно́ва znovu
соба́ка pes
сокъ šťáva
соль sůl
со́лнце slunce
соло́ма sláma
солове́й slavík
сонъ spánek, sen
соръ smetí
ссо́ра hádka
сосѣдъ soused
сосу́дъ nádoba
сотру́дникъ spolupracovník
сочини́тель spisovatel
сова́ sova
совѣтъ rada
спа́льня ložnice
спа́ржа špargl
спина́ hřbet
спи́чка sirka
спѣлый zralý
среда́ středa
срокъ lhůta
стака́нъ sklenice (na pivo)
сталь ocel
статья́ stať, článek
ста́вня okenice
стихъ verš
стихія živel
стекло́ sklo
столъ stůl
столбъ sloup
столи́ца sídelní město
столя́ръ stolař

столо́вая jídelna
сторона́ strana
страхова́ть pojistiti
стро́гій přísný
стро́ить stavěti
строе́ніе stavení
стулъ stolice
суббо́та sobota
сухарь suchar
сухо́й suchý
судья́ sudí
ссу́да zápůjčka
ссу́дная ка́сса půjčovna
сукъ větev
сундукъ skříň, kufr
супъ polévka
супругъ manžel
су́тки 24 hodin
свидѣтель svědek
свине́цъ olovo
священникъ kněz
свѣтъ světlo
свято́й svatý
свёкла červená řepa
сводъ klenutí
сы́ро vlhko
счастіе štěstí.

Шагъ krok
шапка čapka
шаръ koule
ше́я krk
шерсть vlna
шкафъ skříň
шку́ра kůže
шёлкъ hedbáví
шовъ šev
шпа́га kord
шпи́лка jehla do vlasů
штаны́ kalhoty
што́поръ vývrtka
шу́ба kožich
шумъ hluk
шутъ blázen.

Щека́ líce (pravé, levé)
щипцы́ kleště
що́тка kartáč
щу́ка štika.

Та́йна tajemství
тамо́жня celní úřad
тарака́нъ šváb
тарёлка talíř
теля́тина telecí
телёнокъ tele
те́мя témě
тѣнь f. stín
тепе́рь nyní
тепло́ teplo

тетра́дь sešit
тётка teta
тюфя́къ žínovka
тюле́нь tuleň
тюрьма́ vězení
тьма tma
тминъ kmín
тока́рь soustružník
толпа́ zástup
то́лстый tlustý
томъ svazek
то́поль topol
топо́ръ sekyra
тоска́ zármutek
то́чка tečka
то́чно zevrubně
тотча́съ ihned
това́ръ zboží
трава́ tráva
тря́пка hadr, kloc
треска́ treska
трость třtina
труба́ komín
трубочи́стъ kominík
трудъ těžká práce
трупъ mrcha
трусъ zbabělec
тума́нъ mlha
ту́ча mračno
твёрдый tvrdý.

Убі́йство vražda
уха́ rybí polévka
у́хо ucho
удо́бно pohodlně
у́дочка ulice
у́голь uhel
у́голъ úhel
у́горь úhoř
у́ксусъ ocet
у́лица ulice
у́лей úl
употрѣбля́ть užívati
уро́къ úloha
у́жинъ večeře
ужо́ později
узо́ръ vzor
уста́лость unavenost
у́стрица ustřice
усту́пка sleva
усы́ kníry
утю́гъ žehlička
у́тка kachna
у́тро jitro
ученикъ žák
учи́тель učitel
учо́ный učený.

Валу́нъ křemen
ва́нна vanna
вдова́ vdova

вдо́вый ovdovělý
вдругъ najednou
ви́лка vidlička
вино́ víno
виногра́дъ hrozen
винтъ šroub
ви́шня třešně
ве́домости noviny
вѣно́къ věnec
вѣсъ závaží
вѣсы́ váha
ведро́ vědro
вели́чество veličenstvo
верёвка provaz
весло́ veslo
весна́ jaro
вещь věc
вѣтеръ vítr
ветчина́ šunka
вмѣстѣ dohromady
внукъ vnuk
вода́ voda
водопрово́дъ vodovod
вой vytí
во́йна válka
во́ля zvůle
волкъ vlk
волы́нка dudy
вонъ ven
вонь smrad
вообще́ vůbec
вопро́съ otázka
воръ zloděj
ворона́ vrána
ворона́й vraník
воротни́къ límec
воровáть krásti
возъ fůra
возмо́жно možná
восхо́дъ východ
во́зжи otěže
восто́къ východ (slunce)
вперёдъ ku předu
врагъ nepřítel
врачъ lékař
вре́мя čas
вто́рникъ úterek
высо́кій vysoký.

Забо́та starost
захо́дъ západ (slunce)
зада́ча úloha
задви́жка závorka
зага́дка hádanka
за́яцъ zajíc
заёмъ půjčka
зако́нъ zákon
зало́гъ zástava
замо́къ zámek (u dveří)
за́мокъ zámek (hrad)

зáнавѣсь opona
занóза tříska
зáпахъ vůně
запáсъ zásoba
зáповѣдь přikázaní
зарáза mor
завóдъ továrna
зáвтракъ snídaní
здѣсь zde
здорóвье zdraví
зимá zima
зéркало zrcadlo
земля́ země
земля́къ krajan
земледѣлецъ rolník
злодѣй zlosyn
змѣя́ had
знакъ znamení
знáмя prapor
знáніе vědění
знáтокъ znalec
зноѝ velké horko
зобъ vole
зóлото zlato
зóнтикъ deštník

зубъ zub
зубно́й врачъ z. lékař
звѣздá hvězda
звѣрь m. zvíře
звонъ zvonění
звонóкъ zvonek.

Жáлованье plat
жемчýгъ perla
жарá horko
жáжда žízeň
жáворонокъ skřivánek
ждать čekati
желýдокъ žaludek
женá žena
женúхъ ženich
жéнщина ženština
жесть plech
жиръ tuk
жизнь život
жúтель obyvatel
жóлтый žlutý
жрéбій los
жукъ brouk
журáвль jeřáb.